

60591

Rare Vile; C. 235

IO. DOMINICI

COSCIA I. C.

COMITIS PALATINI,

Et in Almo Neapolitano Gym-
nasio Iuris Professoris
Primarij.

QVATVOR RESPONSA

In causa

EXCELLENTISS.^{IS} PRINCIPIS CASTILIONIS,

ET ALIORVM DOMINORVM DE AQVINO.

NEAPOLI,

Typis Roberti Mollii 1640.

1

DOMINO
FABIO CAPYCIO
GALEOTA
Regalis Patrimonij

In hoc Siciliae ultra Pharam Regno Catholicæ
Majestatis PHILIPPI IV. Hispaniarum Regis
Dignissimo Præsidi.

IO. DOMINICVS COSCIA
COMES PALATINVS.

T quoniam præcipue Oraculi Pri-
sci Vates Responſa exiſtimare,
tibi Iuris Oraculo (Phoebe po-
tius quam Fabie) hæc hodie ſã-
cita fors mea rupit. Quo circa ſi
obſcura, fulgore illuſtres; ſi am-
bigua, conſilio perſoluas; ſi nuda,
ingenio punices; & ſi abiecta, ma-
iorum tuorum genere, ac Nobilitate exaltes. Equidẽ
hac tempeſtate nemini ſecundus legali doctrina mi-
cas, Pontificis, Cæſariſquẽ ſancitum profiteris. Paruu-
la quidẽ certẽ ſunt, ſed magna voluntatis, atque be-
neuolentiæ ſigna: Sæpẽ enim minimis rebus, maxima
patent, ait Democritus. Vale.

Ad Lectorem.

*Tudiosè Lector. si quid in his quatuor Respō-
si reperies, quod à palato tuo minus arri-
deat, aut tua expeditioni non sufficiat,
cogites nihil mihi, prater opinionem acci-
disse. ut qui tū illo tenoris spatio, quo ista
collecta sunt, difficulter potuerim n. q. us
quid prestare, nec verò aliorum ipsis sedem, quam qua di-
gna sunt, arrogare cupiam; itā tamen nisi me cur. lectura fal-
lit, hac qua grata breuitate tractare institui, complexus esse
mihi videor, ut etiam illos, qui se arcem iuris prudentiae te-
nere sonient, hac qua ex alto despiciunt, & apud quos impen-
sa opera forsam inuidia habitura est, iuuare aliqua ex parte
possit. Tuum erit Lector, qua beneuolentia, & humanitate,
hac à me offeruntur agnoscere, & praestantius quidpiam, si
Deus vitam concesserit, progresso temporis expectare. Vale.*

SVMMARIVM

- 1 **S**pecies facti.
- 2 **M**atrimonia à metu pœna debent esse libera.
- 3 **P**œnalis stipulatio in matrimonio adiecta iuramento nõ confirmatur.
- 4 **M**agistratus sub vinculo excommunicationis non debent subditos compellere ad matrimonia.
- 5 **A**ctus legitimi non recipiunt diem, neque conditionem.
- 6 **Q**uod ex facto Summi Pontificis dependet, impossibile reputatur.
- 7 **S**pe lucri non potest aliquis ad matrimonium induci.
- 8 **P**œna est priuare aliquem hereditate acquisita.
- 9 **C**onditio in legato apposta, ut mulier arbitrio tertij nubat, rejicitur.
- 10 **C**onditio in institutione adiecta, ut quis cum consobrina nubat, adimplenda est.
- 11 **T**urpe, et iniustum idem sunt.
- 12 **D**ictio vel, quandoque ponitur pro ut, id est.
- 13 **P**otest Summus Pontifex dispensare, ut quis filiam fratris in uxorem ducat.
- 14 **F**ilia fratris non est in primo, sed in secundo gradu.
- 15 **P**rimogenitura de omni iure est permessa.
- 16 **N**on solum in foro fori, sed etiam in foro poli.
- 17 **P**rimogenitura bono publico est introducta.
- 18 **F**amilia per masculos, et non per feminas conseruatur.
- 19 **N**on debet dari occasio, ut quis suos labores deplorat.
- 20 **P**otest pater in suis rebus maioratum constituere, relinquendo tamen filijs legitimam.
- 21 **P**rimogenitura non solum in burgensaticis, verum etiam in feudalis constitui potest.

A

Ex.

2. Io: Dominici Coscia

- 22 *Extenditur primò non solum in feudis nouis, sed etiam in hereditarijs mixtis, ex pacto et prouidentia, et num. 23.*
- 24 *Extenditur secundo, etsi sint feuda dignitatis.*
- 25 *Potest Princeps mutando antiquam inuestituram feudi, et in ea primogenituram constituere, etiam in preiudicium vocatorum.*
- 26 *Per primogenituram auctoritate Principis constitutam, potest pater inferre preiudicium filio in legitima.*
- 27 *Feudum cum consensu Domini alienare potest.*
- 28 *Quæ possunt alienari, et in primogenitura constitui possunt.*
- 29 *Feudum dicitur acquisitum filij, et consanguineis à patre sub tacita conditione, si à patre non fuerit alienatum.*
- 30 *Quando verba diriguntur ad rem, fideicommissum inducitur, et non pena apponitur.*
- 31 *Pater relinquendo liberis legitimam de alijs rebus, ad libitum disponere potest.*
- 32 *Spe lucri, quis induci potest ad matrimonium contrahendum.*
- 33 *Premiorum exortatione potest quis ad bonum inuitari.*
- 34 *Potest quis ad matrimonium contrahendum compelli, sub pena lucri cessantis à testatore, vel à statuto imposita.*
- 35 *Aliud est metui pena ad matrimonium inuitari, et aliud spe premij alluci.*
- 36 *Conditio, ut filia cum certa persona nubat, à lege permittitur.*
- 37 *Heres non solum in foro fori, sed etiam in foro poli tenetur testatoris voluntatem adimplere.*
- 38 *Episcopus potest compellere heredem laicam, ut testatoris voluntatem adimpleat.*

In

Responsum Primum. 3

- 39 *In conscientia haeres tenetur relicta in minus sollemni testamento adimplere.*
- 40 *Ex testamento minus sollemni naturalis obligatio dicitur.*
- 41 *Naturalis obligatio in conscientia obligat.*
- 42 *Explicatur quomodo intelligatur illa propositio, matrimonia debent esse libera.*
- 43 *Pena dicitur, quando aliquid proprium abest.*
- 44 *Explicatur regula legis actus legitimi, ff. de reg. iur.*
- 45 *Impossibile, aut difficile non dicitur, quod est solum à Principe concedi.*
- 46 *Explicatur, quomodo intelligatur spe lucri aliquem non posse induci ad matrimonium contrahendum.*
- 47 *Pena non est, quando quis prius intro quæsto, quando pena imponitur ab eo, qui tueri debet.*
- 48 *Conditiõ nubendi arbitrio alterius rejicitur, sed non nubendi cum Titio.*
- 49 *Et ratio differentiat assignatur.*
- 50 *Tempus enim facit, ut ea, quæ pro salute Reipublicæ antea constituta sunt, postea mutato statu mutantur.*
- 51 *Multa, et in nouo testamento mutata sunt, quæ in veteri constituta erant.*

4 Io: Dominici Coscia

ARGUMENTVM.

An conditio institutioni adiecta,
vt instituta cum patrueli nu-
bat, adimplenda sit.

Ex dispositione Excellentissimi Principis Casti-
lionis Don Cæsaris de Aquino, tres in præsen-
tiarum dilucidandæ difficultates proponuntur,
quarû prima est, An valuerit Princeps ipse Do-
minæ Cornelie filie primogeniti onus impone-
re cum certa persona de familia de Aquino nu-
bendi, & in casu inobediencie in parte patrimo-
nij, in fauorem familie predictæ, & proximio-
rum fideicommissum perpetuum, seu primoge-
nituram constituere.

Secûda, dum filij D. Io: de Aquino in matrimonio,
& in primagenitura sint vocati, & D. Ioannes
ipse frater D. Cæsaris etiã vocatus intelligatur.

Tertia est, vtrum Princeps ipse deinde in secundo
contractu inuito in anno 1632. declarare potue-
rit, quod in prima transactione inita in anno
1630. intellexit etiam de ipso D. Ioanne, tam in
ma-

Responsum Primum. 5

matrimonio, quàm in fideicommissò, cum prælatione, vt etiam proprijs filijs præponatur.

Articulus Primus.

Irca primã dubitationem, erit præsupponendum, Principem ipsum Casarem Dominã Corneliam filiam hæredem instituisse, & conditionem institutioni appõsuisse, vt matrimonium cum Don. Ioan. de Aquino testatoris fratre, vel eum alijs in transactione inter ipsum Principem, & fratres inita, de iure teneat, itã vt non contrahendo matrimonium secundum paternam voluntatẽ; ducentos tercentum millia soluerẽ habeat, secundum ea, quæ in transactione ordinata sunt, & pro dubitandi ratione

dicendum videbatur, onus prædictum appõsitum non tenere, & liberè licere Dom. Cornelie, cui vult nubere absq; metu amissionis quantitatis prædictæ.

2 Primò, matrimonia debent esse libera, & metu pœnæ quis ad ea contrahenda induci nõ debet, *cap. gemma, de sponsa. l. Titia, vbi magistraliter Inf. num. 5. et 6. ff. de verb. oblig. l. 2. C. de inutil. stip. concordates adducit Sanchez. de matr. lib. 1. disp. 30.*

3 Imò, & quod magis est, pœnalẽ stipulationem in matrimonio adiectã, iuramento non confirmari, docet *Bart. in d. l. Titia, quæ sequitur Couarr. in rubr. de testam. in 2. par. num. 10.*

Hinc

6 Io: Dominici Coscia

4 Hinc per *Sacr. Concil. Trid. sess. 24. de reform. matrimony, c. 9.* sub ex-
 cōmunicationis vinculo ipso facto incurredo
 præcipitur, nè quis quouis modo, directè, vel
 indirectè subditos suos, vel quoscumq; alios
 cogat, quominus liberè matrimonium contra-
 hant. Sed in casu, de quo agitur, Domina
 Cornelia metu hæreditatis amittendæ mat-
 rimonium cōtrahere cogeretur. Igitur,

Secundò, matrimoniū est actus legitimus, igitur
 5 diem, vel conditionem non recipit, *l. actus legi-
 timi, ff. de regul. iur. in 6.*

Tertiò, personæ, inter quas Cæsar Princeps fil-
 iæ mandauit, vt matrimonium contraheret,
 validè de iure matrimonium cōtrahere nõ
 possunt, *cap. non debet, de consang. et affini.* sed Sū-
 6 mi Pontificis dispensatio necessaria est, quod

impossibile reputatur, *l. apud Iulianum, §. con-
 stat, ff. de leg. 1. l. cōtinuus, §. cum quid, ff. de verb. oblig.* igitur tãquam im-
 possibilis conditio, Dominiam Corneliam non
 obligat, sed ab ea excu-
 satur, quoniam ad im-
 possibile nemo obliga-
 tur, vulgatis iuribus.

Quartò, suffragatur
*tax. in l. si stipulatus fue-
 ro, §. si tibi nupsero, vbi
 Bart. ff. de verb. oblig.* vbi
 apertè legitur, spe lu-
 cri non posse aliquem
 ad contrahendum ma-
 trimonium induci; con-
 ditio enim hæc impossi-
 bilis est, & à iure repro-
 bata; assumptū hoc ex
 illo textu desumunt cō-
 munitè Canonistæ in
d. cap. gemma, nimirum,
*Ant. de Buty. ibi num. 7.
 Abb. et Anchar, num. 8.
 Prepositi num. 7. Couar. de
 sponsal. par. 2. cap. 3. §. 3.
 nu. 1. Brunell. de sponsal.
 concl. 16. num. 59.* igitur,

8 Quintò, priuatio hæ-
 re-

Responsum Primum. 7

reditatis iam quæsitæ, tam inter liberos, quàm inter extraneos poena est, sicut omnis alia amissio lucri iam quæsitæ, l. 2. §. meritò, ff. ne quid in loco publico, glos. in l. 1.

§. si quis propter, ver. per in integrũ, ff. de itin. actu. que priua. 1. as. in læprebendenda, C. de inst. es subst. Alex. et Ripa in l. 2. ff. de damn. infect. Igitur hæreditas Dominae Cornelie acquisita, per conditionem in transactione appositam, in totum vel in parte auferri nõ potuit.

9 Sextò, stringit *tex.* in l. cum tale, §. si arbitrato, ff. de cond. et demonstr. et in l. turpia, ff. de legat. 1. ubi conditio in legato appositam, ut mulier arbitrio tertij nubat, rejicitur, quoniam matrimonij impeditiua est, matrimonium enim ad cohabitandum institutum fuit, & conjunctionem significat; igitur

conditio ipsa repugnat, cum ea pendente, effectum propriũ non consequitur; sed talis est poena in matrimonio, de quo agitur appositam, igitur.

Ultimò, hæc partem sequi videntur Reg. Loffred. in cons. 16. et Ludou. Morot. in cons. 97.

Contrariã verò partem veram esse puto, nimirum onus à Principe Cæsare appositum tenere, ita vt Domina Cornelia cum alio contrahendo, lucrum ducentum millia amittat, & Dominis de Aquino applicandum veniat.

Adducitur primò *tex.* in l. 2. C. de inst. et subst. 10 præsupponitur ibi, matrem filiam suam heredem fecisse, si cõsobrino suo, idest cum filio sororis matrimonium cõtraxerit, & hoc probabili consilio, inquit *tex.* matrẽ iungere voluisse filiam cõsobrino,

8 Io: Dominici Coscia

no, & probabile consilium in eo *sex.* in alio non versatur, nisi vt bona inter consanguineos conferuentur, vt nonnulli in ea lege obseruarunt, inquit *sex.* quod si conditioni nō paruerit filia, hæreditatem amittit, & substitutus admittitur.

Neq; in illo *sex.* prodest filiæ institutæ illa excusatio, quæ ibi ab eâ proponebatur, nimirū honestè nubere nō posse consanguineo suo, quoniam turpes essent nuptiæ; nam, vt inquit ibi Imperator, nubere potest; si hoc est, quid clariùs ad decisionem difficultatis propositæ? siquidem Domina Cornelia præuia dispensatione Sūmi Pontificis, pro vt Princeps Cæsar mandauit, consobrino suo honestè nubere potest.

Hinc dixit *glos. in d. l.*
2. est enim iure fori licitum, non autem iure

poli, sed interueniente dispensatione Summi Pontificis in foro poli, tale matrimonium licitum est, vt inferius dicemus, igitur

Assumptum hac consideratione probari potest, turpe, & iniustum, 11 idem sunt, nimirū tantum est dicere turpe, quantum iniustum, vt legitur in *tit. ff. de cōdit. ob turpem causam, vel iniustā*, vt obseruauit ibi 12 *glos. in rubr.* sicquæ illa dictio, *vel*, exponitur, *idest*, non est enim nouum in iure, dictionem *vel*, exponi pro *idest*, vt in *tit. ff. si ager vctig. vel emphyt. pet.* & in pandectis Florentinis legitur, *si ager vctigalis, idest emphyteuticarius petatur, et in l. sciendum, ff. qui satisf. cogatur*; ibi, possessor dicitur esse, qui agrum vctigalē, vel emphyteuticarium possidet, & ibi in pandectis Florētinis legitur, *possessor est, qui*

Responsum Primum. 9

qui agrum uel ligalem, idest emphytheoticarium possidet, ut eruditè obseruauit Io. Borcolten. de acquir. possess. in progm. num. 1.

Et licere Sūmo Pontifici in casu proposito dispensare, ut Princeps Feroliti cum Domina Cornelia matrimoniū contrahere valeat, non non est dubitandum, ut
13 præter cæteros nouissimè affirmat Bonac. de imped. matrim. q. 3. punct. 5. S. 1. n. 13. ità loquens; *Ex dictis sequitur primò, validum esse matrimoniū contrahendum cum dispē. satione Summi Pontificis inter patruium, seu auunculum cum filia fratris, vel sororis; non enim isti*
14 *sunt consanguinei in primo gradu, sed in secundo, in quo gradu matrimoniū est validum iure natura, ità Sot. dist. 40. q. 1. ar. 4. Pater Ledesma loc. cit. Emanuel Sà in verb. impedimentum matrimorij,*

num. 4. Sanchez et Pilius. loc. cit. citatis. Hæc Bonacina.

Et experiētia docet, nam in diem videmus Summum Pontificem nō solum inter magnos Principes, sed indifferēter inter omnes personas dispensationes ipsas cōcedere; & præsertim hoc euenit in personam fratris mei Ioannis Mariæ Cosciæ Comitum Palatini, qui in anno 1627. mediante dispensatione Summi Pontificis filiam fratris in vxorem duxit.

Augetur consideratio; Princeps Cæsar non solum Principē Feroliti in tali matrimonio contrahendo vocauit, sed in defectum ipsius, alios de familia de Aquino ultra quartum gradum, cum quibus licitè, & absque alia dispē. satione, posse Dominā Corneliā matrimoniū contrahere.

B

Ad

10 Io. Dominici Cofcia

Ad decisionem igitur
dilectae legis secundae rede-
undo, dum constat ex
traditis, honestè Domi-
nam Corneliam contra-
here posse cū patruo,
non contrahendo, lu-
crum amittit.

Secundò nullum du-
bium est, licuisse Prin-
cipi Castilionis primo-
genituram in contractu
transactionis in anno
1630. inita inter ipsos
fratres, & cum assensu
15 Regio erigere, quoniā
ipsa de omni iure ap-
probata est. Primo de
iure daimo, vt *Gen. cap.*
44. vs 4. Reg. cap. 1. con-
cordantes adducit *Bel-*
trand. in conf. 1. num. 10.
volum. 1. in 2. par. Oldradi
conf. 94. num. 16. Secūdo
de iure canonico, *cap.*
licet, de voto, tertio de
iure civili, *cap. Imperia-*
lem, S. praterca Ducatus;
de prohib. feud. alien. per
Feder. quartò, de iure
consuetudinario, vt ex-
perientia docet, probat

Beltrand. ubi sup. Crauet.
in conf. 135. nu. 43. Parp.
conf. 500. num. 22. Picus
conf. 96. nu. 145. Cephal.
conf. 174. num. 7.

16 Vltimò, non solum
in foro fori, sed etiam
in foro poli permitti-
tur, *Sol. de iust. & iur. lib.*
4. q. 5. art. 1. ad 2. Couer.
lib. 3. var. resol. cap. 5. n. 5.
& in 4. Decret. par. 2. cap.
8. S. 6. num. 5. nouissime
Valent. in tract. differch.
inter vtrumque for. in
verb. maior. us. differ. 1.
17 *num. 2.* Ratio est, quo-
niam bono publico in-
troducenda est primoge-
nitura, nam id eò maio-
ratus instituitur, vt fa-
milia cōseruetur, & no-
bilitas maiorum splen-
deat, *Tiraq. de primog. q.*
71. num. 2. Cephal. in cōf.
694. num. 12. Rota decis.
128. num. 2. par. 2. Mar-
td in voto 71. num. 4. Soc.
Dec. Paris. & alij, quos
adducit, & sequitur
Guillen Accru. in l. 12.
Taur. num. 51. de cuius

pri-

Responsum Primum. 11

L

primæ genituræ utilitate politice agit *Bim. in cons. 193. num. 51. vol. 2.* qua ratione concludunt omnes paulò ante allegati, fauorabilem esse, præsertim *Mieres de maioratu par. 1. q. 15. n. 9. in prima impress.* & præsertim maioratus instituitur, ut inter mascululos de familia cõferretur; & ad feminas non transeat, pro vt est in primogenitura, de qua agitur; femina enim est caput, & in fine familie, s. pronuntiatio, s. fin. ff. de verb. signif. quis. in. 19

patitur, ut substantia Dominorum de Aquino tot s. floribus; & s. floribus acquisita, & ad extraneos perueniat, & compellantur in futurum proprios labores deplorare, & cum *Ennio* dicere: *O Domus antiqua, heu quam dispari dominasse Domino; & cuius s. gloria in ecc. 49. s. q. s. q. d. q. d. in ecc. 49. s. q. s. q. d. q. d.*

est ad alienos, domus nostra ad extraneos.

20 Vnde ex hoc primò deducitur, vt liceat patri in rebus suis maioratum constituere tantquam re licita, reserua-ta tamen legitima filijs suis, s. i. a. u. b. de trien. es. sem. s. i. b. i. s. reliquam vero partem in voluntate parentum, *Mencob. cons. 158. num. 32. & cons. 401. nu. 10. & cons. 504. num. 1. Decian. cons. 1. num. 159. vol. 3.*

21 Secundo deducitur, ut non solum concedatur erec-tio primogenituræ in rebus burgensaricis, Verum etiam & in feudalis, *Alex. cons. 192. vol. 5. Cephal. cons. 3. nota 10. et cons. 152. num. 49. Craud. in cons. 62. per tot. Natta cons. 301. et 504. num. 14.*

22 Quæ secunda illatõ primò ampliatur, vt et illis erec-tio primogenituræ in rebus feudalis, *per tot. Natta cons. 301. et 504. num. 14.*

12 Io: Dominici Coscia

quo in casu omnes cō-
fentiunt *Alex.* & alij su-
prà allegati, sed etiam
23 quando feuda sunt an-
tiqua, dummodo sint
hæreditaria absolutè,
vel hæreditaria mixta,
ex pacto & prouidētia,
Menoch. in d.conf. 401. à
num. 7. *conf.* 504. à *nu.* 5.
Cephal. in conf. 3. *nu.* 13.
& *conf.* 694. *nu.* 19. *Mo-*
lina de primog. lib. 2. *cap.*
10. num. 71. *Crauet. in*
d.conf. 624. *nu.* 15. *Surd.*
conf. 105. *num.* 23.

Secundò ampliatur,
24 etsi sit feudum digni-
tatis, qualis est Comita-
tus, Marchionatus, & si-
mile; nam & in his po-
test creati primogeni-
tura in præiudiciū alio-
rum. *Cast. in conf.* 179.
num. 3. *vol.* 1. *Alex. in d.*
conf. 12. *num.* 4. *vol.* 5.
Cephal. in d.conf. 3. *num.*
23. & *conf.* 12. *num.* 23.
Ruin. conf. 2. *vol.* 3. *nu.* 4.
Crauet. conf. 135. *num.* 1.
& *in d.conf.* 624. *nu.* 21.
Decian. in conf. 16. *num.*

18. *vol.* 4. *Bursat. conf.* 2.
& 3. *Tiraq. de primog. q.*
77. *num.* 3. *Beret. in conf.*
56. *nu.* 33. *Brun. in conf.*
feud. 105. *num.* 2. *Purpur.*
conf. 307. *num.* 6. *Intrigl.*
de feud. cent. 2. *art.* 5. *num.*
436. & fortius valet
creatio primogenituræ
in feudis quando acces-
sit Principis assensus, pro
ut & in primogenitura
de qua agitur, *las. in*
conf. 236. *vol.* 2. & *conf.*
107. *nu.* 13. *vol.* 4. *Crauet.*
d.conf. 624. *Dec. in conf.*
268. aliàs 269. *Ruin. ubi*
sup. Tiraq. de primog. q.
79. *Cephal. in conf.* 3. *conf.*
12. *num.* 19. & *conf.* 617.
num. 11. & *conf.* 694. *nu.*
45. *Menoch. conf.* 158. *per*
totum, maxime num. 40.
Tbesaur. in qq. forens. q.
100. *num.* 6.

25 Potest enim Princeps
mutando antiquam in-
uestituram in præiudi-
cium illorum, qui ad-
mittuntur, reducere feu-
dum in primogenitura,
præsertim cum causa,
quæ

Responsum Primum. 13

quæ si non exprimat, tamen in Principe præsumitur, cū etiam sine causa hoc facere potest *Ias. in d. conf. 236. Cephal. omnino videndus in d. conf. 3. num. 23. Soc. Natta, Tiraqu. Bellon. & alij, quos adducit, & sequitur Iacob. Beretta conf. 100. num. 9.*

- 26 Assignatur ratio, vbi enim feudum alienari potest, eo in casu super eo primogenitura cõstitui potest, etiam in præiudicium in inuestitura comprehensorum, *Cephal. in conf. 3. nu. 15. & in conf. 694. num. 41.* sed feudum consensu Domini alienari potest *Ifern. in cap. 1. de alienat. feud. pater. latè Surd. in conf. 105. nu. 13. Cephal. in conf. 3. n. 16.* qui alios adducit, *Intrigl. de feud. quest. 50. n. 92.* vbi concordantes recenset, & in feudo dicitur ius acquisitum filijs, & alijs consanguineis sub con-

ditione, si pater feudū non alienauerit, vt probat *Gratian. in decis. 65. num. 1.* & maxime in primogenitura, de qua agitur, quæ ex probabili causa fuit introducta, nimirum causa conseruandi agnationem, & familiæ claritatem, & honorem, & successiuè amplianda, & benignè interpretanda, *l. prima, §. penul. ff. de ventr. insp. l. 2. §. inter diem, ff. ad Trebell.*

Tertio extēditur, vt per erectionem primogenituræ Principis auctoritate factæ, pro vt est in primogenitura de qua agitur, possit inferri præiudicium filijs etiam in legitima, *Vasq. de success. creat. lib. 3. §. 26. limit. 31. nu. 96. Molina de primog. lib. 2. cap. 1. num. 9. Surd. de alienat. tit. 8. priuil. 93. nu. 2.* qui alios adducit.

Igitur ex his omnibus aperte desumit, quod

quod si Domina Cor-
nelia secundum patris
preceptum matrimo-
nium non contraxerit,
quod in ducatis tercē-
tum millia maioratus
in fauorem Dominorū
de Aquino omnino sit
constituendus.

3. Tertio alia suffraga-
naria consideratio, qua
venit ad confirmationē
precedentis; Princeps
enim Caesar noluit in
casu cōtrahentionis pe-
nam Domine Corneliae
imponere, sed tantum
fideicommissum, seu pri-
mogenturiam in ma-
iorem Dominorū de
Aquino erigere, in his
runt semper verba dix-
erunt ad rem, seu ad bon-
um, & hereditatem, ve
in transactione inita in
anno 1630 aperte legi-
tur, ibi, Et quoniam volendo
constituo, pla suo hereditari-
sua gratia, sic me de bono
per all' bono, non de bono
tanto ad 20 annis
tantum de bono suo
bono

milia, li quali habbiano à
donarsi, & vadino à be-
neficia della persona à chi
spettava d'acqasarse con-
dotta Signora, secondo la
presente d'sposiitione, alla
quale esso Signor Principe
ex nunc, pro ut ex tunc,
vuole che siano donati, e
disposti, sicome da mè li
dona, e l'assegna à suo be-
neficio, Et ibi, E detti du-
cati tresento milia habbia-
no da essere sempre vinco-
lati, & andare à beneficia
di primogenito in primo-
genita della persona, cha
gli hauerà riscuuti, e così
s'intende questo vincolo,
vi supra à rispetto dell' ab-
tre femine descendenti, cha
trasserò il luogo di prima-
genitura in perpetua di
detto Sig. Principe.

Ex quibus luce me-
ridiana clarius apparet,
Principem Casarē vo-
luisse inducere fideicom-
missum, seu primoge-
niam reale, & perpetuā
in persona Dominorū
de Aquino.

Responsam Primam 29 - 2

poenam imponere, desumitur ex *Baldo in l. precibus, num. 29. C. de impub. & alij subit.* sequuntur *l. in l. fili. familias, §. Drai, in 2. l. c. l. nu. 95. ff. de leg. 1. Casbal. in cons. 478 à nu. 45. Pater Molina de primog. lib. 1. cap. 4. nu. 22. Farthar. decis. 193. num. 2. in recedentibus, in 1. par. & in decis. 164. num. 2. par. 1. & decis. 268. Coccin. dec. 267. num. 18. Mieres de primogen. q. 3. num. 88. par. 2. & alij plures, quos adducit, & sequitur novissime in proprijs terminis loquens *Ioseph Ramon, in cons. 100. num. 374. & seq.**

Ex his igitur cessant omnia contraria, quae adducuntur, et adduci possunt contra presentem primogenituram, nimirum esse poenam
 31 filiae impositam, quae libertati matrimonij repugnat, constituere autem primogenituram,

non est poenam imponere, sed fideicommissum in dicitur, *Molina in 2. l. c. l. cap. 1. num. 7. Mendoc. in 2. l. c. l. nu. 38. & cons. 100. num. 5. Fusar. in cons. 173. num. 13. & fatius de fideicommissum. quest. 277. num. 20. fideicommissa etiam, & in contrariis, per *possumus l. quodlibet, §. de com. d. d. de hon. & de hon. quae sub honore, l. ad 211.**

Quarto, dato hoc et si praedictum non esse fideicommissum rebus hereditariis impositum, sed onus filiae iunctum, adhuc tamen ab ipso Principe Caesare imponi poterat, patet enim nihil aliud filiae relinquere teneretur, nisi legitimam, de reliquis vero liberum erit mater viuos, vel in ultima voluntate pro arbitrio disponendo ordinare, & extraneis etiam remittere, §. penul. autb. de dupl. ibi, et amicos, et omnino.

16 Io: Dominici Coscia

imò extraneos sic heredes
 instituire possumus, si fi-
 lios nostros legitima non
 priuemus, l. Papinianus, §.
 quoniã autem; ff. de inoff.
 testam. l. parentibus, C. de
 inoff. test. Paul. de Castro
 cons. 351. num. 2. volum.
 1. et cons. 414. vol. 2. Io. de
 Anan. in cons. 29. num. 5.
 in specie Ramon. in of.
 95. n. 11. igitur potuit
 Princeps Cæsar hoc õ-
 nus hæreditati suæ po-
 nere, imò & quod ma-
 gis est, dum in maistra-
 tu prædicto Regius af-
 fensus interuenit, pote-
 rat etiam pater in legi-
 tima filiam ipsam gra-
 uare, vt constat ex his,
 quæ paulò ante dixi-
 mus.

Quintò, etsi matri-
 monia liberè esse de-
 beant, & metu pœnæ
 quis ad matrimonium
 32 contrahendum induci
 non possit, vt in d. cap.
 gemma, & suprà proba-
 uimus, tamen spe pre-
 mij poterit quis ad ea

allici; & incitari, l. cum
 itã legatum, ff. de cond. et
 demonstr. ibi, et si itã le-
 gatam sit, et si Titio nup-
 serit, & quidem & si bo-
 nestè Titio possit nubere,
 dubium non erit, nisi con-
 ditioni paruerit, excluda-
 tur à legato, idem pro-
 batur in l. Titio centum,
 §. 1. & l. pater Seuerinam,
 eod. tit. sup. alleg. l. vter ex
 fratribus, ff. de cond. in st. l.
 legatum, C. de cond. in st.
 expressior tex. in l. 1. C.
 de in st. et subst. non est
 enim nouum aliquem
 33 premiorum exortatio-
 ne ad bonum inuitari,
 l. 1. ff. de iust. et iur. imò,
 34 & quod magis est, po-
 test quis ad matrimo-
 nium contrahendum
 compelli sub pœna lu-
 cri cessantis à testato-
 re, vel à statuto imposi-
 ta, Felin. in cap. 1. nu. 54.
 de sponsal. et in cap. fin. de
 secund. nup. Benedic. Dec.
 & alij plures, quos in
 proprijs terminis ad-
 ducit Marta voto 50. n. 5
 quæ

Responsum Primum. 19

35 quæ propositio non solum vindicat sibi locum de iure ciuili, verum etiam de iure canonico, quoniam aliud est metu poenæ ad matrimonium contrahendum inuitari, & aliud spe præmij allici, desumitur ex *But. in d. cap. gemma, num. 7. Raimon in d. cons. 95. num. 33. Pater Molfes. in cons. 12. nu. 6. probatur ex cap. de illis, de sponsal. Oldra. Soc. Ias. Grat. Felin. Crauet. Rolad. Mant. & Scalij, quos adducit, & sequitur Molfes. d. num. 6.*

36 Sexto, cōditio à Principe Cæsare appositā, si filia cum vno ex Dominis de Aquino nupserit, iure permissa est, *l. cum ita, 63. ff. de cond. et demonstr. ex pluribus congestis per Sanchez. de matr. lib. 1. disp. 33. à nu. 6. Molina de primog. lib. 2. cap. 13. num. 28. vbi moderni addunt. plura congerunt, Gratian. lib.*

*5. discept. forens. cap. 863. num. 1. latè Castill. lib. 5. controuer. cap. 128. Fontanei. de pact. nupt. tom. 2. claus. 6. glos. 3. nu. 56. accedit ad hoc auctoritas Sacræ Scripturæ Genes. cap. 28. vbi Isaac præcepit Iacob filio suo, ut acciperet in uxore de filiabus Laban, igitur à Domina Cornelia conditio ipsa à patre appositā adimpleri debet, iuxta regulam *lex. in l. ab eo, C. de fideicom. in specie probatur in d. l. 2. C. de inst. et subst. iuxta inductionem supra à nobis traditam.**

Hæres enim non solum in foro fori, sed etiam in foro poli voluntatem defuncti seruare tenetur, Abbas, & communiter Canonista in cap. quia. plerique, de immun. Eccles. Bart. in tract. minoritarum, cap. 13. Couarr. in cap. cum eses, de testam. & alij plures, quos adducit Ioan. Guil.

18 Io: Dominici Coscia

Guillen. Aceru. in l. Tauri, l. 3. num. 95.

Hinc est, quod ab Episcopo hæres laicus compelli potest, ut tē-
 38 statoris voluntatē adimpleat, *cap. si heredēs, vbi DD. cap. Ioannes, et cap. tua, de testam.* imò in cō-
 39 scientia hæres tenetur adimplere relicta in minus solemnī testamento, *Abb. & alij in d. cap. plerique, Couar. & alij, quos suprā adduximus.*

Probatur in *l. 2. C. de fideic. ibi, cum non est solā scriptura, sed ex conscientia relicti fideicommissi defuncti voluntati satisfactum esse videtur.*

Ratione etiam confirmatur, negari nō potest ex testamento minus solemnī, saltem naturali tantum obligationem oriri, *l. fin. vbi Bald. C. ad l. falc. de cōmuni testatur Ias. in l. cum quis, num. 13. C. de iur. et fact. ignor. plenē Gutt. in l. nemo potest, à n.*

41-457. ff. de leg. 1. sed obligatio naturalis obligat in conscientia, vt ex Bar. Abb. Anchar. & alijs probat Couar. in d. cap. tum esse, num. 5. Guillen. in d. num. 190. igitur.

Vltimò, hæc sententia confirmata ex DD. sententia, originaliter *Oldrad. in cons. 16. Ares. in l. si ita stipulatus fuero te fisti, §. si tibi nupsero, ff. de verb. oblig. concordantes adducit, & sequitur Sanch. in lib. 5. de matr. disp. 5. à num. 19. Pater Malina disp. 613. num. 3. Castill. alios plures adducens in lib. 3. controuer. cap. 7. ex nu. 1. saltim num. 48. Gutt. in cons. 18. et de matrim. cap. 20. Mieres vbi sup. in 1. p. q. 50. Lara de vita hominum, cap. 4. num. 33. Pater Bassi. de Leon. lib. 3. de matr. cap. 15. Molina de primog. lib. 2. cap. 13. à n. 6. vbi Baldassar Gelmon. in addit. num. 6. vsque ad 14. infinitos adducit Rai-*

mon

Responsum Primum. 19

*men in d. conf. 95. ubi in
su. asserit in fortioribus
terminis, sic in Hispania
fuisse decisum Paul. Dur.
de condit. et modis impos.
p. 2. cap. 3. à num. 46. Pa-
ter Molfes. d. conf. 12.
Epis. Iser. practica. Eccl.
quest. 736. qui de com-
muni testatur Marsa in
d. voto 50. Consl. Pasch.
de virib. patr. potest. p. 3.
cap. 2. à num. 17. Dom.
Donat. Anto. de Marin.
quotidian. resol. cap. 244.
Grat. Bonac. & infiniti
alij, quos nouissimè ad-
ducit D. Ioan. Excob. in
tract. de puritate, et nobi-
litate probanda, q. 4. §. 7. à
num. 74. in proprijs ter-
minis sic per tres sen-
tentias conformes fuis-
set decisum refert Aze-
ued. in conf. 4. nu. 2. I. ro-
go Dominos, vt Azeued.
videant, & in summa
contradictorem nō in-
uenio, & Loffr. et Morot.
qui in contrarium ad-
ducuntur, potius nostrā
sententiam confirmāt,*

quā impugnant, vt ex
infra dicendis appare-
bit.

Et licet diligenter
consideratis, quæ suprā
deducta fuerunt, ex his
appareat, soluta esse
omnia in contrarium,
adducta, ramen vt con-
clusio nostra clarior, &
magis iustificata osten-
datur, ad singula cōtra-
ria particulariter re-
spondebitur.

Ad primum, matri-
42 monia debent esse li-
bera à pœna damni, nō
autem amissionis lucri,
d. l. Titio centum, §. 1. ubi
Bar. Butr. in cap. 1. sub nu.
12. vers. quandoque sta-
tutum, de spons. Capb. in
conf. 3. 19. num. 7. & ma-
ior pars DD. suprā alle-
gatorum, qui nostram
conclusionem ample-
ctuntur, sed hic agi vi-
detur de amissione lu-
cri, glos. Bart. et alij in l. si
emancipata, C. de iur. et
facti ignor. Alex. et alij in
l. inter stipulantem, §. si
C 2 rem,

rem, ff. de verb oblig. Pœ-
 43 na enim tantum dici-
 tur quādo aliquid pro-
 prium adsit, vel ad fu-
 turum sit, l. damnus, &
 l. proculus, ff. de damn. in-
 fect. sed hic est certa
 lex, & conditio apposi-
 ta rei, quæ datur, quod
 licitum est, l. ob res, §. 1.
 ff. de pact. dotal. & dato,
 esse poenam, tamen cū
 initium trahat à lucro,
 valet, & tenet in matri-
 monijs, vt aduertit Ful-
 gios. consil. 61. col. 3. *Lupus*
in cap. per vestras, in 3.
notab. §. 21. à nu. 1. Couar.
Costa, & alij plures, quos
adducit, & sequitur
Raimon in cons. 95. num.
 36.

Ad secundum dedu-
 44 ctum ex *l. actus legitimi*,
 regulam illi vindicare
 tantum sibi locum in
 casibus ibi expressis, &
 non in matrimonio, vt
 aduertit Couar. quem
 adducit, & sequitur
Azened. in d. cons. 4. num.
 22. hic enim nō agimus

de cōditione in matri-
 monio apposita, vt *Aze-*
ued. inquit, sed potius
 de incitando ad matri-
 monium spe præmij,
 sicquè regula in nihilo
 obstat, nec cōtrariatur.

Ad tertium, cōditio-
 45 nem appositam in ma-
 trimonio contrahendo
 per Dominam Corne-
 liam, non esse impossi-
 bilem, aut difficilē, imò
 possibilem & facilem,
 dum in diem videmus,
 Summum Pontificem
 in similibus casibus di-
 spensare, vt constat ex
 his, quæ suprà diximus,
 & si fortè in hoc casu
 non intendat Summus
 Pontifex dispensare,
 sufficit tamen, quod in-
 mente Principis Cæsari-
 ris putauerit, possibile
 esse, ad hoc nē impossi-
 bilis dicatur, l. seruo ma-
 numisso, vbi communis
 DD. schola, ff. de cond.
 indeb.

Ad quartum, nimirū
 46 ad *tex. in l. si ita stipula-*
tus

Responsum Primum. 21

nus fuero, §. si tibi nups-
ro, procedit enim quā-
do vnus ex contrahen-
tibus, qui contracturus
est ad sibi contrahen-
dum, spe lucri expressi
in modum conditionis
alium inducere inten-
dat; talis namque con-
ditio est impossibilis, &
à iure reprobata, quo-
niam intuitu libidinis,
præsūmitur promitten-
tem inducere alterum
ad matrimonium, vt si
fortè vir pmittat vxor-
ri, at secus si vxor mari-
to, quia tunc tenet pro-
missio, quoniam illud
in dotem constitutum,
censetur, *cap. de illis, de*
condit. appost. magistra-
liter Couar. in d. cap. 3.
§. 1. num. 1. Durand. in d.
cap. 3. num. 45.

47 Ad quintum, quod
priuare aliquem lucro
iam quæsito, poena non
est, quoties ab eo pri-
uatur qui pacto, condi-
tione, vel modo adie-
cto, lucrum dedit, iuxta

eos, quos allegat *Couar.*
loc. cit. Lup. in d. §. 21. nu.
30. Molina de primog. lib.
2. cap. 13. num. 4. assump-
tum singulariter pro-
batur in *l. ea qua, ff. de*
donat. inter vir. et vxor.
vbi sicut ad matrimo-
nium potest quis inui-
tari spe lucri, ita inuita-
ri potest per amissionē
lucri iam quæsiti, con-
cordantes adducit *Rai-*
mon in d. conf. 95. nu. 43.

48 Sextò, non obstat *tex.*
in d. l. si arbitrato, loqui-
tur enim quando con-
ditio apponitur, si mu-
lier arbitrio tertij ma-
trimonium cōtraxerit,
& non quando cum Ti-
tio nupsarit. Discrimi-
nis ratio est, nam in pri-
mo casu dū matrimo-
nium pendet ex arbi-
trio, & cōsensu alterius,
videtur restricta liber-
tas contrahendi matri-
monium, meritò talis
49 conditio reijcitur. In
secundo verò casu pro
vt est hic, libertas ma-
tri-

trim onij non restringitur; cum proprio sensu, & voluntate mulier, eligit Titium in virum, & tantum spe lucri inuitatur, vt eum libentius ducat, vt declarat *Franciscus Connan. in lib. 8. comment. cap. 2. num. 6. Rimin. iun. in cons. 215. num. 138. Gama in decis. 315. num. 2. Fulgos. Crauet. Vsq. et alij*, quos adducit, & sequitur *Gaued. decis. 31. num. 8. par. 2.* & in his terminis loquitur *Morot. in contrariū allegatus*, & iam contra ipsum fuit decisum in casu suo, vt constat ex *cons. Raimon. 95. in fin.*

Ad *cons. Lessfr. respōdemus*, loquitur enim inspecto tempore, in quo ipse consuluit, nam dispensatio in eo seculo non concedebatur, nisi inter magnos Principes, & ibi pro absoluto habet, quod si in illo casu constaret de facili partes, dispensationem

Summi Pontificis esse impetraturas, & conditio ibi adiecta de iure valeret, sed hoc in tempore, vt constat ex supradictis, indistinctè inter omnes personas talis dispensatio conceditur, igitur

50 Tempus enim facit, vt ea quæ pro salute, & vtilitate Reipublice antea constituta fuerunt, postea mutato statu, expediat noua lege. lata immutari, *cap. non debet, 51 et cap. fin. de consanguin. et affinit. cap. fin. in princ. de sentent. excomm. lib. 6. cap. fin. 14. distinct.* quippe lex temporis accommodanda est, *cap. erit autem lex, 4. distinct.* nam & ipse Deus ex his, quæ in veteri testamentō statuerat, nonnulla mutauerit in nouo, vt in *d. cap. non debet, et in d. cap. fin. legitur.*

S V M M A R I V M.

- 1 **P** Actum appositum in capitulis matrimonialibus, ut mortua filia dos fratri dotati restitatur, pactum intelligitur, si dotans sine liberis decesserit.
- 2 Extenditur assumptum, & si pater ipse dotans tempore pacti appositus haberet filios.
- 3 Dispositio ratione alienius qualitatis in aliquem collata, et ad alium extenditur, in quem & illa qualitas etiam concurrat.
- 4 Quando disponens unum casum tantum expressit, quia credebatur alium casum non esse venturum, si casus omissus deinde eveniat, in dispositione includitur.
- 5 In fideicommissis particulari, seu maioratu, non solum comprehenduntur illi, qui in dispositione sunt expressi, sed etiam illi quorum contemplatione fideicommissum perficitur.
- 6 Potius quis presumitur diligere fratrem, quam filios fratris, & affectio cadit in filios fratris per fratres.
- 7 Casus in quo ratio dispositionis, vel maior militat, in dispositione non dicitur omissus, sed potius in dispositione comprehensus.
- 8 Quae dispositio extenditur, & si in casu expressa dictio taxativa tantum, sit adiecta.
- 9 Dictio taxativa tantum, apposta in dispositione loquente de patre non excludit personam filij, vel e contrario.
- 10 Fideicommissum relictum filijs, aut nepotibus, vel cognatis, ut sit in electione uxoris testatoris, quem ipsorum eligere vellet. Existentibus filijs, uxor non potest eligere nepotes, & existentibus nepotibus, non

24 Io: Dominici Coscia

- potest eligere cognatos.
- 11 Maioratus, nō datur nepotibus existentibus filijs.
- 12 Maioratus diffinitur.
- 13 Maioratus constituitur, ut agnatio, vel familia conferatur.
- 14 Per totam Italiā, & praesertim in Regno nostro, per legem municipalem disponitur, ut extantibus masculis, femina non succedat.
- 15 Maioratus constitutio recipit interpretationem à iure, & cōsuetudine, & ex natura rei super qua constituitur.
- 16 Maioratus natura est, ut primogenitus praeferatur, & masculi praeferatur feminis.
- 17 Quando plures in maioratu, vel fideicommissio sūt vocati, puta, familia, agnatio, dispositio intelligitur, ut sēper proximiores excludant remotiores.
- 18 In dubio praesumitur disponentem disposuisse, etiam de illo de quo non disposuit, sed disposuisset, si fuisset interrogatus.
- 19 Remittens se ad consiliū sapientis, ea remittere videtur, quae in iure versantur, & tacite sub expressis continentur.
- 20 Absurdū videtur, ut quis mentem suam per alium declarare possit, & non per se.
- 21 Nulla est melior glossa, quàm ipsemet disponentis.
- 22 Disponentis videtur se confirmare secundum ordinē successionis ab intestato.
- 23 Praesumitur disponentem voluisse suam dispositionē interpretari secundum illud, quod à lego disponitur.
- 24 Veniens in dispositione ex causa onerosa praefertur illi, qui venit ex causa lucratiua.
- 25 Diuersa sunt damnum non pati, & lucrum non consequi.
- 26 Quando iure primogenitura succeditur, sūt sunt linea quot sunt fratres, seu consanguinei, & exemplū clarè ponitur.

Fi-

Responsum Secundum. 25

- 27 *Filius natus ex primogenito excludit patrum secundogenitum.*
- 28 *Maioratus constitutus pro masculis, et feminis etiam femina, quæ est ultima in prima linea, præfertur masculis alterius lineæ.*
- 29 *Si deficiat linea primogeniti, quia alij descendentes non reperiuntur, si adhuc uiuat primus illius primæ lineæ ad ipsum reuertitur donec vixerit, & ad secundam lineam non transit.*
- 30 *Vsufuctus relictus filio contemplatione patris, ad patrem reuertitur mortuo filio.*
- 31 *Res donata mortuo donatario iure reuersionis, ad donantem reuertitur.*
- 32 *Feudum à patre filio repudiatum ad patrem repudiatum mortuo filio reuertitur.*
- 33 *Ordinem à constituyente in primogenitura constitutum, interuertere non licet.*
- 34 *Quod ampliatur, ut nequæ à Principe hoc fieri possit.*
- 35 *Si disponat Statutum, aut consuetudo, ut decedente filio sine liberis, in bonis filij habitis ex parte matris succedant consanguinei ex parte matris, intelligitur si patris defuncti, filij non existant.*
- 36 *Idem est in dispositione testatoris, vel alio modo disponentis.*
- 37 *In primogenitura quatuor considerantur, nimirum, linea, gradus, sexus, & ætas.*
- 38 *In maioratu non curatur de gradu, nisi in linea, neque de sexu, nisi in gradu, neque de ætate, nisi in sexu.*
- 39 *Primò nōminatus, censetur magis dilectus.*
- 40 *In fideicommissis, et maiuratu in quo perpetuitas familiae consideratur, si certa persona de familia nominatur, nominatio ipsa aliarum personarum exclusionem non inducit, sed prælationem tantum.*
- 41 *Quæ propositio non solū habet locum inter descenden-*

D den-

26. Io: Dominici Coscia

*uentes, sed etiã inter trãsf-
uerſales.*

42 *In diſpoſitione hominis
filiorum appellations non
comprehenduntur nepotes.*

43 *Limitatur tamen ſi in
certum ſit, ſi tempore ad-*

*uentus conditionis repe-
riantur filij, vel nepotes,
quia tunc appellatione fi-
liorum veniunt nepotes.*

44 *Favorabilior eſt cauſa
proxima, quã remota.*

R E S P O N S V M

S E C V N D V M:

An in diſpoſitione, vocato filio
fratris, et frater ipſe vocatus
intelligatur.

Circa ſecundam difficultatem omiſſa diſputatio-
ne, concludendum eſſe puto Don Ioannem ip-
ſum in matrimonio, & in primogenitura cãte-
ris Dominis de Aquino præferendum eſſe, imò
& ſi filij ipſius extarent, & in ſupradictis con-
currerent, etiam ipſis præferendum eſſe.

I **P**rimò, ex *tax. in
l. tale pactum, S.
pater, ff. de pactis,*
præſupponitur in textu

prædicto, patrem filiam
dotaffe, & in capitulis
matrimonialibus pactũ
appoſuiſſe, vt ſi filia ſi-
ne

Responſum Secundum. 27

ne liberis deceſſerit, fratri ipſius dotantis, quem ſperabat ipſum proximè eſſe ſucceſſurum, dotem reſtitueret, inquit *textus*, vt ſi deinde dotans ipſe filios procreauerit, filijs potius, quàm fratri dos reſtituenda erit, quoniam filij ipſi magis dilecti, & proximiores dicuntur, ità in caſu noſtro, in tantum in fauorem filiorum naſcendorum ex ipſo Domino D. Io. fideicommiſſū, ſeu maioratus conſtitutū intelligitur, in quantum ipſe cum Domina Cornelia matrimoniū contrahere non potuerit, vel non valuerit.

2 Immo, & quod magis eſt, diſpoſitio *dicti* *ſ. pater*, locum ſibi vindicat, & ſi tempore quo pater pactum appoſuit, filium habuiſſet, adhuc enim ſi tempore mortis patris, & reſtitutionis dotis filius ipſe in

ſucceſſione concurrat, frater adhuc excluditur, ità *Bal. in l. cum acutiſſimi, in fine, C. de fideic.* quem ſequitur *Iaſon* doctrinam ipſam *Baldi* extollens in *d. ſ. pater, num. 2. verſ. item adhuc textus*, igitur, & à fortiori in caſu, de quo agitur, ex verbis conuentionis, in ea Don Ioannes includi debeat, dū ad præſens filios non habet, in quibus Don Cæſaris voluntas verificari poſſit.

3 Ex illo *ſ. pater*, infert *ibi Paul. de Caſtro*, & ſingulariter, & poſt ipſum *Iaſon num. 2.* diſpoſitionem in aliquem collatam alicuius qualitatis reſpectu, vindicare ſibi locum, & in alio in quem, & illa qualitas concurrat.

4 Secundo, ex alio confirmatur, quando teſtator, vel paciſcēs, vnum caſum expreſſit, credēs verifiſimiliter alium caſum

D 2 ſum

28 Io: Dominici Coscia

sum non esse vēturum, alioquin, & illum expressisset, tunc casum illum omisisse non præsumeretur, sed p̄ expresso haberi, *l. mulier, in princ. ibi, quia non credebat pater, ff. ad Trebell. l. 3. C. de insti. & substi. in proprijs terminis, & in specie Card. Mant. de consuetur. ult. volun. lib. 3. tit. 19. num. 16. vers. 4. etiam Mascard. de probat. concl. 1141. num. 16. Fusar. de substi. quest. 460. nu. 32. Castel. in lib. 4. quotidian. controuers. cap. 15. nu. 26. credebat enim Princeps ipse casum ipsum in personam Domini Ioannis non esse vēturum, igitur si euenit, in dispositione includitur.*

5. Tertio, dispositio de qua agitur, particularis est, seu particulare fideicommissum: nimirum inter centum mille aureos cōsistens, sed in fideicommissis particularibus, ea non solum

debentur illis, qui in dispositione descripti sunt, sed etiā alijs, quorum contemplatione relinquuntur, *l. 4. S. fin. ff. de liberatione legata, in specie Mant. ubi sup. tit. 19. num. 9. Rusticus in l. cum auus, in progm. nu. 75. ff. de cond. & demonstr. Fusar. de subst. quest. 458 nu. 31. Sed cui dubium est, dispositionem factā per D. Cæsarem in fauorem filiorum Domini Ioannis, ob dilectionem ipsius factam esse, quoniam ipse erat in proximiori gradu, & filij adhuc non erant nati, in quibus affectio considerari non potuisset, & potius quis præsumeretur diligere fratrem, quàm filios fratris: affectio enim, & amor in filios fratris, cadit p̄pter fratrem, *l. Titius, 85. ff. de hered. institut. ibi, nā prudens consilium testatoris animaduertitur, non enim fratrem solum heredem**

Responsum Secundum. 29

dem pratulit substitutis, sed eius liberos.

7 Quarto, nulli dubium est, rationem propter quam Cæsar Princeps maioratum, seu fideicommissum constituit magis in personam Don Ioannis, quam in filijs ab eo nascituris militare, vt ex infra dicendis apparebit. Igitur & ipse magis in dispositione comprehenditur, quoniam casus omissus nō dicitur, sed potius comprehensus, quando maior, vel eadem militat ratio, *l. bis solis, C. de reuocan. donat.* expressè *Bal. in l. per diuersas, num. 3. C. mandati, & in authen. quas actiones, num. 4. vers. sed ego dico, C. de Sacros. Eccl. Tiraquell. in l. si unquam, in verb. libens; num. 45. vers. quorum sententia, Menoch. in cons. 14. n. 15. Surd. in decis. 202. num. 1 & 2. Camill. Gallina, Mascard. Beretta, Tuscus,*

& alij, quos adducit, & sequitur *Castell. in dicto cap. 15. num. 22.*

8. Quæ propositio extenditur, vt dictio taxatiua *tantum*, personas similes in quibus eadē est ratio, non excludat, *Bald. in l. final. in fin. C. de action. empt. Curtius Sen. quem adducit, & sequitur Menoch. in cons. 705. num. 8. & seq.*

9 Hinc est, vt si in dispositione de patre per dictionem taxatiuam mentio efficiatur, vel e contra, quod vnus, & alter in dispositione includitur, *Menoch. proxime allegatus.*

Quinto, & quod magis est, audeo dicere, & non est os in Coelum, ponere, vt si adhuc extaret filius Don Ioanis, & in matrimonio contrahendo concurreret, quod Don Ioannes ipse vigore dispositionis Principis Cæsaris præferri deberet, nulli dubium

30 Io: Dominici Coscia

bium est, vt ex suprâ traditis constat, Don Ioannem ipsum tanquã proximiorẽ in dispositione supradicti Principis includendũ fore.

Aut enim dispositio ipsa est fideicommissũ, aut primogenitura.

- 10 Primò casu, textum habemus in *l. heredes mei, §. final. ff. ad Trebell.* quo in loco habetur, vt si testator fideicommissum filijs suis, vel nepotibus, aut alijs cognatis relinquat, vt inter eos vxor sua eligat, quos voluerit, non poterit vxor ipsa eligere nepotes, nisi filijs deficientibus, nec cognatos, nisi deficientibus nepotibus, & *ibi Bart. & cæteri scribentes, Molin.* qui alios adducit *de primogenitura lib. 2. cap. 11. num. 56.*

- 11 Secundo casu à fortiori, quoniam maioratus non datur nepotibus existentibus filijs,

Faber, Dec. & alij, quos adducit *Mieres de maioratu quest. 15. num. 83. in nouissima impressione, in prima par.*

- 11 Maioratus enim (vt ex *Pinello, & alijs* inquit *Rosental. de feudis cap. 1. concl. 11. num. 2. in glos. lit. E*) nihil aliud est, quã res testamẽto, vel aliàs familiæ, & descendentes perpetuò sub certis conditionibus relicta, nimirũ maioratus, 13 seu primogenitura constituitur, vt agnatio, domus, vel familia cõseruetur, *Preposit. in cap. ius naturale, colum. 3. prima distinct. Aguir. de success. Regn. Portugal. par. 3. num. 64.* Reipublicæ enim interest familias diuites cõseruari, *l. prima, §. de nunciare, ff. de ventr. insp. l. super statu, C. de quaest. Arctim. & Natta,* quos adducit *Aguir. ubi sup.*

- 14 Hinc per totam Italiam præsertim in Regno

Responsum Secundum. 31

gno nostro statutū est, ut extantibus masculis foeminae non succedat, ut in *Constit. Regni In-* aliquibus, copiose Brunus in *trac. de statutis excludentibus feminas*, art. 3. *Aguir. in d. num. 64.*

15 Augetur consideratio, testatoris dispositio, vel alterius, qui maioratum constituit, interpretationem à iure, & cōsuetudine atque à rei, de qua agitur, natura recipit, *l. librorum, §. quod tamen Cassius*, & *l. nummis*, ff. de *legat. 3. l. Caius ubi Bart. num. 7.* & alij ff. *solut. matrim.* *Clarus, Mantica*, *Peregr.* & plures, quos in maioratus materia adducit *Castell. in lib. 2. controuers. cap. 26. num. 37.* *Anton. de Padilla in rubr. de fi-* 16 *deicom. num. 11.* sed natura maioratus est, ut primogenitus praefertur secundo, & masculi praeferrantur foeminis, ut benè probat *Mieres*

in prima par. de maiora- tu, q. 48. n. 20. *in prima* *impressione, Castell. in d. c.* 26. n. 39. egregiè *Couar. in lib. 3. var. resolut. cap. 5. à num. 1.* Igitur dum in maioratu familia cōstituentis cōtemplatur illud cōmune axioma succedit, ut quādo plures indiffinitè, vel collectiuo nomine sint vocati, ut puta familia, cognatio, consanguinitas, liberi posteriores, aut descendentes, ita accipiendum erit, proximiorē primo loco esse admittendum, & eo cessante, proximiores admittuntur, singulariter probatur in *l. cō-* *ita, §. in fideicommissis, ff. de legat. 2. ubi Bart. num. 3. Bald. num. 4. Imol. nu.* 3. & alij, quos adducit *Aguir. in sup. alleg. respon-* *so par. prima num. 4.*

Sextò, in dubio praesumitur cōtrahentem, vel testatorem voluisse, 18 se, atque disposuisse, quod

32 Io: Dominici Coscia

quod verisimiliter stauisset, vel respōdisset, si fuisset interrogatus; *glos. in d. l. tale pactum, §. pater*, quam *glos. doctrinam communiter sequuntur ibi DD. & Castell. lib. 4. quotidian. controuers. cap. 12. num. 2.* sexaginta quatuor congerit Doctores, qui *glo. doctrinam sequuntur*, cuius *glossa* assumptum vindicat sibi locum in quacūque dispositione, nulla excepta, nimirum in cōtractibus testamētis, in materia feudali in iuratus, & in omnibus actibus, *Bal. in l. prima, C. qua res pignor. obligar. poss. Tiraq. alios cumulans in d. l. si unquam, in prefationibus, num. 56. Aldobrand. in conf. 29 num. 31. & conf. 30. in princip. magis in specie Surdus in conf. 88 num. 15. & Castill. paulò ante allegatus cap. 12. num. 4. in medio*, sed nulli dubiū est, vt si Prin-

ceps Cæsar fuisset interrogatus, an in matrimonio contrahendo cum filia, Don Ioannes præferretur, quod ita respondisset, vt ipsemet se declarauit, & interpretauit in contractu deinde inhito in anno 1632. vt ex inferius dicendis apparebit.

Septimò, Princeps Cæsar in conuentione inhita inter ipsum Don Ioannem, & reliquos fratres, mandauit, vt illa dispositio ad consiliū sapientis interpretaretur, & extenderetur, vt in dicta trāsfactione legitur, sed quando quis in sua dispositione ad consilium sapientis se remittit, ea remittere videtur, quæ in iure versantur, & tacite sub expressis ex natura actus continentur, *glos. in l. si mandato Titij, §. final. in fine, ff. mandati, Bald. in l. captatorias, in 5. opposit. & ibi Salicetus, C. de militar.*

Responsum Secundum. 33

militar. testam. Ripa in l. si unquam, in ult. quest. C. de reuocand. donat. Ceph. in cons. 88. vol. 1. nu. 16. Mieres de maioratu par. prima, quest. 48. nu. 295. in nouissima impressione, ego ipse in amicabile responso, num. 69. sed dato, Don Ioānem ipsum deinde expressè à Principe Cæsare non fuisse vocatum, cū tacitè in prima dispositione cōprehensus intelligebatur, sapiens ipse hoc exprimere poterat, à fortiori, & ipsemet Princeps, qui se ipsum clarè declarauit in transatione inhita in anno

20 1632. absurdum enim videtur, vt quis per aliū possit mentem suam declarare, & nō per se, *l. neque per se, de acquir. heredit.*

21 Hinc dixit *Bald. in cōf. 407. vol. 1.* nullū esse meliorem glossatorē, quā ipsummet disponentē, & alij plures hoc idem

affirmant, quos adducit *Casanat. cons. 15. num. 7. Præs. Galeota in lib. prim. controuers. cap. 31. nu. 32. & lib. 2. cap. 17. num. 19.*

22 Octauo, disponens se conformare videtur cū successione ab intestato, nimirum illud præsumitur voluisse, vt in sua dispositione facta, inter cōsanguineos seruetur, quod ex dispositione legis ab intestato seruetur, *Bart. in l. heredes mei, §. cum ita, vbi Socin. num. 20. vers. secunda conclusio, ff. ad Trebell. Surd. in decis. 272. nu. 9. Caldas de nominat. emphyteut. quest. 10. num. 3. Burgos in cons. 29. nu. 10. & plures alij, quos recenset, & sequitur Mieres in initio secunda partis, num. 204. de maiorat. in nouiss. impress. Ratio assignari potest, quoniā disponens semper vel*

23 le præsumitur secundū ordinem, & legis dispositionem suam volun-

E ta-

34 Io: Dominici Coscia

tatem interpretari, *l. ff. duo, ff. de acquir. hered.* quem *lex.* singularem appellat *Rebuff. in l. unie. in glos. praeferuntur, num. 21. C. de sentent. pro eo, quod interest, sed secundum ordinem ab intestato in successione de qua agitur, primo Don Ioannes vocatur, quam alij ab eo descendentes, igitur*

9 Don Ioannes in fideicommissio, seu primogenitura, de qua tractatur, causam onerosam habet, dum propter spem ipsam magnam portionem, quae ipsi in successione Principis Caroli patris spectabat remissit, et de portione sibi assignata in transactione se adstrinxit, ut ultra viginti mille aureos testando disponere non possit; Alij vero Domini de Aquino in primogenitura vocantur, causam lucrativam habent, ut ex lectura conven-

tionis, & maioratus institutionis apparet, igitur ipse omnibus alijs in matrimonio, & in fideicommissio, seu primogenitura praefertendus est, veniens etenim ex causa onerosa praefertur omnibus alijs, & si privilegiati sint, ex causa lucrativa venientibus, *l. prima, C. penis fiscalibus creditorum praefertur lib. 10.*

25 ratio assignatur, quoniam diversa sunt damnum pati, & lucrum non consequi, *l. final. C. de codicillis, l. Paulus, ubi abunde glossa ff. de dam. infect.*

Decimo, aliud suffragatur, in primogenitura primogeniti, & vocati successivè in infinitum vocati videtur ad exclusionem secundi tertij, & aliorum genitorum, in summa ubi primogeniturae iure succeditur, tot sunt lineae, quot sunt fratres, vel consanguinei in ea vocati,

Responsum Secundum. 35

cati, nimirum primus frater, primam lineam constituit, secundus secundam, tertius tertiã, & sic de singulis, & quãdiũ adest primus frater, aut eius descendentes, secundus, & eius descendentes non succedunt, & sic de alijs, magistraliter docet *Paulus de Castro in cons. 164. à nu. 4. vol. 2. Abbas in cons. 85 par. prima*, alios adducit *Molina de primogenitura cap. 6. à num. 30. nouissimè Dom. Præsidentis Vrsinus de successione feudi par. 2. quest. 4. art. 11. nu. 30. Dom. Præs. Galeot. in lib. 1. controuers. cap. 48. num. 4. Gaspar Thesaur. in lib. 1. quæst. forens. cap. 34. à num. 8. confirmant hoc ex textu in d. l. cum ita, §. in fideicommissio, & in auth. hoc amplius, C. de fideicommiss.*

27 Hinc receptissima DD. sētētia, est filio primogenito defuncto, ipsius filium patrum se-

cundogenitum ætatem maiorē excludere originaliter, *Bart. in auth. hoc inter fratres, C. de legitimis hered. ex feudistis Isernia in cap. 1. S. quoque de success. feud. num. 10.* ità in omnibus orbis tribunalibus fuisse decisum testatur *Borrellus in summa decisionũ par. prima, in tit. de feudis à num. 457. vsque ad num. 477.* quo in loco omnes antiquos, & recentiores coaceruãdo plustquam cētum quinq; uaginta authores hãc opinionem sequentes adducit.

28 Sunt etiam DD. in hac sententia, vt si fortè in testamēto, vel alio modo maioratus sit cōstitutus pro masculis, & foeminis, in tantũ semper masculi foeminis præferũtur, vt si foeminæ in vltima linea primogeniti reperiantur, qui fuit admissus ad primogenituram, masculũ

E 2 al-

36 Io: Dominici Coscia

alterius lineę excludat,
Surd. in conf. 407. num. 7.
plures adducens, latè
Gaspar. Tbesaur. in lib. 2.
quæst. forens. quæst. 12.
Burgos de Paz in d. conf.
29. num. 41.

Immo, & quod ma-
29 gis est, & si in casu pro-
posito extarent filij D.,
Ioannis, & ab ipsis esset
incepta primogenitu-
ra, ipsis deinde deficiē-
tibus, & alijs ab ipsa li-
nea non existētibus, nō
ad alios secundæ lineæ
primogenitura transit,
sed ad ipsum D. Ioan-
nē reuenteretur, quo-
niam ipse de primo gra-
du primæ lineæ est, vt
sentire videtur *Anton.*
Gama in decis. 94. addu-
30 ci potest *tex. in l. final.*
C. de vsufructu, vbi si v-
susfructus patris contē-
platione sit relictus fi-
lio defuncto, vsufructus
nō extinguitur, sed ad
patrem reuertitur, idē
31 disponitur in *l. quod sci-*
tis, C. de bonis qua liberis,

vbi donās mortuo do-
natario, iure reuerfio-
nis ad rem donatā ad-
mittitur, ex quo *tex. cō-*
cludūt Doctores, quod
mortuo filio, cui à pa-
32 tre feudum fuit refuta-
tum ad patrem super-
fitem feudum reuertit-
tur, vt cum *Andrea*, &
alijs probat *Ann. in cap.*
1. à num. 310. de vasallo
decrep. atat. Francus in
decis. 3. tit. 591. si hoc est
Don Ioannes ipse est
primo vocatus, & ipse
de linea, imò origine
33 lineæ; Alios vltiores
excludit, alioquin esset
interuertere ordinem,
à primo fundatore ex-
pressū, quod nullo mo-
do permittitur, immo,
vt neque à Principe fie-
34 ri valeat per dispensa-
tionem, vt cum *Crauer-*
ta, Surd. Couarr. Vasqu.
Menoch. & pluribus alijs
benè pbat *Gaspar Tbe-*
saur. in lib. 1. quæst. foren.
quæst. 34. num. 9. 11. &
12.

Vo-

R esponsum Secundum. 37

Vndecimò, si Princeps Cæsar in fideicommissio, seu maioratu filios Don Ioannis vocauerit, non per hoc Don Ioannem ipsum excludit, quoniam in tantum filios vocasse videtur, in quantum pater ipsorum filiorum ad matrimonium contrahendū habilis non esset. Confirmari potest hoc ex optima *Isernia* doctrina in *cap. 1. num. 6. vers. & si statutum Ciuitatis, de natura successionis feudi*, inquit *ibi Andreas*, vt si statutum Ciuitatis disponat, vt decedēte filio sine liberis bona ex parte matris habita, cōsanguinei ex parte matris habeant dispositio intelligitur, si filius ipse patrem non habuerit, doctrinam *Isernia* sequuntur *Lucas de Penna* in *l. prima. num. 29. C. de imponend. lucratiua de script. lib. 10. quem recenset, & sequitur Li-*

parul. ad Andream in d. num. 6. lit. C., idem affirmat *Napodan. in Cōsuet. si quis, vel si qua, nu. 133. vers. quid ergo si deceberit, & nu. 181. vers. quid in patre*, igitur in tantum intelliguntur vocati in maioratu, seu fideicommissio, de quo disceptatur, alij Domini de Aquino in vltiori loco positi, in quantum filij ipsius Don Ioannis, vel ipse non existat habilis ad matrimonium contrahendum, sed iam ipse habilis est, vt in aperto est.

Et erit obseruandū, quod licet *Isernia, Lucas de Penna, & Napod.* loquātur in dispositione statutaria, seu cōsuetudinaria, doctrinæ eorum vindicant etiam sibi locum in testatoris, vel contrahentis dispositione, quoniam validū est argumentum de lege ad disponentem, *l. 4. vers. quemadmodum,*

C. de

38 Io: Dominici Coscia

C. de verbor. signific.

Duodecimo, in maioratus, seu primogenituræ materia, receptissima est DD. sententia, vt docent *Corn. in cons. 199. num. 38. vol. 2. Molina de primogenitura lib. 3. cap. 4. nu. 13.* vbi plures ad hoc allegat, & plures alios ibi nouissimi addentes à *num. 13.*

37 quatuor consideratur, nimirum linea, gradus, sexus, & ætas: attenditur primo linea, vt quatenus ex ea aliqua persona reperitur, ipsa præferri debeat sine distinctione qualitatis, nec transitus ad alias lineas fit, donec ex ea descendentes finiantur.

Secundò, gradus consideratur, vt in eo proximiores remotioribus præferantur.

Tertiò, consideratur sexus, vt inter eos, qui eiusdem lineæ sũt, masculi foeminis præferantur:

Vltimò, ætas consideratur, vt pares linea, gradu, sexu, maior natus præferatur minori.

Desumuntur DD. ipsi theoricam istam ex *tex. in cap. 1. de natur. success. feud. ibi, ad solos, & ad omnes, qui ex illa linea sunt, & ibi, omnibus ex illa linea descendētibus, qui tex. & si in materia feudali loquatur, & in fideicommissis, & maioratibus locum sibi vindicat, vt ex *Anchar. Castrens.* & alijs, concludit *Reg. de Pont. in cons. 29. n. 49.* apertè desumitur ex *tex. in d. l. cum ita, §. in fideicommissis*, notatur in *l. si cognatis, ff. de reb. dub.* igitur cum in maioratibus, & fideicommissis lex*

38 primo priuilegiat lineam, secundo gradum, tertio sexum, & quarto ætatem; non est curandum de gradu, nisi in linea, neque de sexu, nisi in gradu, neque de ætate, nisi in sexu, ità *Bald.*

Responsum Secundum. 39

in cons. 137. in fine, vol. 2. magis in specie Marinus Freccia de subfeudis in tit. de feud. hered. num. 22. Molina in d. lib. 3. cap. 6. num. 50. Lopez, & Gama, quos adducunt ad-
40 dentes ad Molin. in d. c. 4 num. 14. vers. de secunda obseruat. itaque sequitur, quod dū Princeps Cæsar lineam Don Ioannis considerauit, & in maioratu ipsum caput fecit, absque dubio ipsum prædilexisse videtur, cum ante alios vocauit, vt in l. Publius, §. final. ff. de cond. & dem. argum. l. quoties, ff. de usufruct. sic etiam pari affectione prædilexisse eius posteritatem ex illa singulari Papiniani præsumptione in l. cum acutissimi, C. de fideicom. & in d. l. Lucius, ff. de heredib. instituend.

Decimotertio, dato in hac prima vocatione personam Don Ioannis non fuisse contempla-

tam, sed filiorum ipsius, tamen dum sumus in maioratu, seu fideicommissio, in quo perpetuitas familiæ ab institutore fuit considerata, & etiam inter non nominatos, hæc causa consideratur, & personarū nominatio nominatis præcedentiam successionis tantum tribuit, non verò aliorum non nominatorū exclusionē operatur, celebris glos. in d. §. in fideicommissio, in verb. nominati sunt, Molina in lib. 1. de primogenitura, cap. 4. num. 17. & 32. & sequent. Burgos de Paz iunior. in prima par. quest. ciuil. quest. 2. num. 121.

Quæ dispositio non solum locum habet inter descendentes fundatoris maioratus, sed etiam inter transuersales agnatos, & cognatos, Molina in d. cap. 4. num. 37. & Burgos in d. q. 2. n. 121 in fin.

VI-

40 Io: Dominici Coscia

Vltimò, alijs leuioribus omiſſis, ad iuſtitiam Don Ioānis hæc ſuffragatur conſideratio, vocatio filiorum Don Ioannis tractum ſucceſſiuum in futurum habet, nimirum ſi naſcantur, & tempore quo filia Principis Cæſaris fuerit habilis ad matrimoniū contrahēdum reperiātur, igitur ſi in illo tempore non reperiantur, prout verè non reperiuntur, conditio in ipſum Don Ioannem verificatur; apertè hoc p-
42 batur à ſimili, licet filiorum appellatione in diſpoſitione hominis nepotes non veniant, l. quod ſi nepotes, ff. de teſta. tuſel. tamen ſi teſtator reſpexit futurum euentum, & ignoratur, an illo tempore filij, vel nepotes ſint exituri, ne-
43 potes continētur, l. Lucius, ſecunda huius nominis, ff. de hered. inſtit. Gabriel. in conſ. 121. nu. 36. vol. 1. Peregr. de fidei. or.

22. num. 50. & conſ. 32. n. 15. vol. 2. optimè Pba- bus in materia maioratus loquens, vbi *Molinam*, & alios adducit, in *decif. 104. num. 56. vol. 2.* ità in difficultate propoſita, licet appellatione filij nō veniat pater, tamen dum ipſe Don Ioannes, & non filij reperiūtur, in ipſo prima diſpoſitio verificatur.

Augetur conſideratio, filij Don Ioānis propter Don Ioannem contemplati fuerunt, vt ſuprà probauimus, igitur, & magis perſona Don Ioannis, vt in *auth. quas actiones, C. de Sacroſanct.*
44 *Eccleſ.* & fauorabilior eſt cauſa proxima, quā remota, & de prima magis, quàm de ſecunda per diſponentem cogitatum videtur, l. qui liberos, §. hæc verba, l. ſed ſi plures, §. in arrogato, ff. de vulg. & pupill. ſubſt. l. ſociū qui, ff. pro ſocio, cōcordantes adducit *Reg. Valēz. cōſ. 113. n. 91. vol. 2.*

SV M -

S V M M A R I V M.

- 1 **D**isponentis voluntas tribus modis certa redditur, nimirum per declarationem ipsius disponentis, secundo per iuris interpretationem, tertio ex urgenti disputatio.
- 2 Disputando veritas inuenitur, & magis splendescit in lucem.
- 3 Perfecta donationi nihil addi, aut detrabi potest.
- 4 Condicio in donatione apposta, in tertij fauorem reuocari non potest.
- 5 Ius tertio ex aliquo actu acquisitum, sine facto ipsius tertij ab eo auferri non potest.
- 6 Variatio in preiudicium tertij non permittitur.
- 7 Quod extenditur siue agatur de iure quesito, siue quaerendo.
- 8 Declaratio qua habet vim nouae dispositionis, non tollit ius alteri quesitum.
- 9 Maioratus inspecta dispositione iuris communi irreuocabilis est.
- 10 Declaratio ad ipsum spectat, qui dispositionem fecit.
- 11 Qui declarat, nouum actum non facit, sed illud quod in primo contractu continetur detegit.
- 12 Licet quis elapso termino, nouos articulos presentare non possit, potest tamen datos declarare.
- 13 Licet Iudex latam sententiam reuocare non possit, potest tamen ipsam declarare.
- 14 Licet testis antequam deponat iurare seneatur, tamen quando suum dictum declarat, aliud iuramentum non requiritur.
- 15 Licet quis post appellationem excommunicari non possit, tamen potest excommunicatus declarari.
- 16 Qui declarat, nouum non dicit, sed implicitum dictum explicat.
- 17 Melior declaratio est illa, qua

F

qua

42 Io: Dominici Coscia

- qua ex vicinis scripturis inducitur.
- 18 Declaratio dicitur implicitè esse dispositioni declarata.
- 19 Declaratio retrotrahitur ad tempus declarationis facte.
- 20 Interpretatio intellectiua dicitur inesse dispositioni, sicut species inest generi.
- 21 Declaratio retrotrahitur ad tempus celebrati contractus.
- 22 Declaratio ius tertio questum medio tempore, tollit.
- 23 Licet sub nomine filiorum, comprehendantur filij, & filie, tamen donans factam donationem filijs, potest declarare intellexisse, tantum de masculis, & non de feminis.
- 24 Declaratio non solum admittitur in actibus de se reuocabilibus, ut sunt ultimæ voluntates; sed etiam in actibus irreuocabilibus, pro ut sunt regulariter contractus, & exempla ponuntur num. 25, & 26.
- 27 Ostenditur, ut non solum habeat locum, in declaratione expressa, verum etiam & in tacita.
- 28 Licet prima inuestitura mutari non possit, potest tamen declarari.
- 29 Declaratio fieri potest, etiam post longum tempus à die celebrati contractus.
- 30 Extenditur ut non solum declaratio possit fieri per alium contractum, verum etiam et in testamento.
- 31 Extenditur etiam, etsi testamentum in quo declaratio fuit facta declaretur nullum.
- 32 Ex actu inualido, declaratur etiam voluntas.
- 33 Declaratio coram uno teste fieri potest.
- 34 Licet stipulatio stricti iuris sit, tamen per unum testem voluntas stipulatoris declarari potest.
- 35 Verba dubia instrumenti per Notarium declarari possunt.
- 36 In declaratione facienda, citatio parvis necessaria non est.

In

Responsum Tertium. 43

- 37 In cōnexis inclusio unius, est inclusio alterius.
- 38 In contrarijs, inclusio unius, est exclusio alterius.
- 39 Verbum dare hereditati, vel quote ipsius appositum, fideicommissum importat, quoniam verbum obliquū est.
- 40 Condicio, seu modus in fauorem terij appositus reuocari potest.
- 41 Quod ampliatur, & si modus in fauorem Ecclesie sit appositus.
- 42 Constituitur differentia inter modum, & conditionem.
- 43 Si res donata adhuc reperiatur penes donantem, sine contrarietate, conditio in fauorem terij appositum, vel modus appositus reuocari potest.
- 44 Textus in l. perfecta donatio, C. de donationibus, q̄ sub modo, non vindicat sibi locum, quando aliquid ex donatione non detrahatur, vel aditur, sed quando aliquid declaratur.
- 45 Actus qui corrigi non potest, valet declarari, num. 46. & 47.
- 48 Licet maioratus sit irreuocabilis, tamen declaratio in eo admittitur.
- 49 Maioratus dicitur irreuocabilis, quo ad hoc ne possit in totum tolli, vel in aliam familiam transferri, sed bene potest transferri de vna persona ad aliā eiusdē familie, quod ampliatur etiam Regius assensus in primo peruenit.
- 50 Fideicommissum in contractibus factum, adhuc reuocabile est, num. 51.

R E S P O N S V M

T E R T I V M.

Vtrum per secundum contractum permittatur declarare illud, quod non clarè in primo continetur.

Extraditis in præcedenti articulo. Clarè apparet, Don Ioannem esse comprehensum in dispositione per Principem Cæsarem in anno 1630. edita, ita vt alia declaratio facta in anno 1632. necessaria non erat, tamen ex abundantia, & ad tollendas omnes dubitationes, voluit Princeps ipse apertis verbis eam manifestare.

Sed pro dubitandi ratione, & ad tollendas oppositiones, quæ ex aduerso opponuntur, asserendum videbatur, declarationem ipsam ipsi Domino D. Ioanni, nullo modo prodesse.

Disputando articulum, & hoc cõsultò, quoniam tribus modis disponentis voluntas certa redditur, vt docet

Responsum Tertium. 45

cet *Bal. in l. penul. num. 5. in fine, C. de impuber. et alijs substitut. Calcaneus, quem adducit, & sequitur Mantio. de coniectur. ult. volunt. lib. 3. tit. 2. n. 9.*

Primò, per declarationem ipsius disponētis in *l. heredes palam, §. 1. et final. ff. de testam.*

Secundò, per iuris interpretationem, *l. prima, C. de legib.*

Tertiò, ex vrgenti disputatione, quoniam disputando, veritas inuenitur, & magis splendescit in lucē, *cap. graue, 31. quest. 9. vnde Modestini. Iureconsult. in l. munerum, §. mixta, ff. de munerib. et honorib.* inquit, quod notando, & disputando benè optima ratione decreuit.

3 Primò, aduersus Don Joannem hæc consideratio adducitur in *l. perfecta donatio, C. de donat. qua sub modo*, inquit Imperator, perfectæ donationi nihil addi, vel de-

trahi potest, sed primus contractus in 1630. celebratus in fauorem illorum de Aquino iam perfectus, & inreuocabilis fuit, vt in illo legitur, *ibi, Alla quale esso èignor Principe ex nunc pro vt ex tunc, vuole che stano donati, e disposti, si come da mò gli dona, et assegna à suo beneficio.* In qua dispositione ad eius validitatem, & cōfirmationē assensus Regius fuit impetratus. Igitur deinde in anno 1632. non potuit Princeps Cæsar, personam ipsius Don Joānis in fideicommissio, & in primogenitura addere.

4 Secundò, recepta est DD. sententia, cōditionem in fauorem tertij in donatione appositā, reuocari non posse, *Castrensis. in l. si Insula, §. fin. ff. solut. matrim. et in l. si pecunia, ff. de conditione causa data, Ioan. Andr. & alij, quos adducit, & sequitur*

46 Io: Dominici Coscia

quitur Suarez in *l. quoniam in prioribus, quest. 8. num. 1. C. de inoff. testam. Gratian. alios allegans in lib. 1. discept. forens. cap. 405. num. 20. & in lib. 3. cap. 575. à n. 8. Fontanell. de pact. nuptia. par. prima, claus. 4. glos. 9. à n. 4. vbi assumptū ampliat, vt non solum à solo donatore, sed neque communi consensu donātis, & donatarij reuocari possit, *Castell. in lib. 4. controuers. cap. 5. num. 21. Mieres de maioratu par. prima, quest. 24. num. 24. & sequ. Angulus, Azueed. Mattiës. & alij, quos nouissimè adducit Armossilla ad Greg. Lopez par. 5. tit. 4. glos. 4. l. 8. num. 2. & huius receptæ sententiæ fundamētum est in *l. quoties, C. de donattonib. qua sub modo*, vbi si alicui aliqua res datur, vt post certum tempus ad aliū perueniat, post tempus statim dominū, & possessio ei trans-**

fertur, & successiuè cū ipsi tertio actio sit acquisita, ei auferri non potest, *l. scut. cum cōcordantibus, C. de actton. & obligat.* sequitur ergo, quod dum in prima cōcessione per Principem Cæsarem facta, alijs Dominis de Aquino sit ius acquisitum, non potuit deinde Princeps Cæsar in præiudicium ipsorum aliquid addere.

Tertio, aperti iuris est, quod licet in aliquibus casib. variatio permittatur, tamen post ius alteri quæsitum variari non potest, *cap. nostri, de electione, Archid. in cap. certè, 12. quest. 2. & alij plures adducti per Tiraquell. in l. boues, §. hoc sermone, limit. 23. de verb. signif. Peralta in l. 3. nu. 1. ff. de leg. 2. fol. 77. Mieres de maioratu lib. 1. quest. 50. à num. 101. in nouiss. impress.*

7 Assumptum vindicat sibi

Responsum Tertium. 47

fibi locum, & si non re, sed spe ius alteri sit acquisitum; & non factio suo, sed alterius, *l. final. ff. de pact. nouissimè Escobar. in tract. de puritate, et nobilitate probanda, par. prima, quest. 8. de iure questio à num. 131.* vbi plura iura, & plures authoritates adducit, sed ex primo cōtractu illis Dominis de Aquino, & si non re, saltem spe ius fuit acquisitum, igitur

Quarto, Don Ioānes in primo contractu, yt aduersarij p̄supponūt nullo modo fuit vocatus, sed tantum in secūdo, & successiue secundus cōtractus primi nō est declaratiuus, sed nouæ dispositionis inductiuus, vnde Princeps Cæsar secundum cōtractum in beneficium D. Ioannis in detrimētum supradictorū Dominorum de Aquino celebrare non poterat, ita *Paul. de Castro in d. l. ba-*

redes palām, §. final. nu. 4.
8 *ibi, & cum declaratio habeat vim nouæ dispositiōnis, & idē non tolleret ius questum, Dec. in l. prima, num. 3. C. de impuber. & alijs substit. Surd. in conf. 117. nu. 6. & 22. & conf. 192. nu. 31. & conf. 196. num. 40. & conf. 288. n. 6. & in tract. de ahmentis, tit. 6. quest. 8. nu. 69. Beccius in conf. 3. num. 44. & conf. 129. num. 86. & Rolandus à Valle in conf. 46 num. 38. vol. 2. inquit, quod omnes Castrēsem sequuntur.*

Ultimò, maioratus, seu primogenitura, de qua agitur, inreuocabilis est, nam licet inspecta dispositione legis Hispanice maioratus sit reuocabilis, siue in vltimis voluntatibus, siue in contractibus constituitur, Tribus exceptis casibus, de quibus in *l. 17. & 43. & sequ. Tauri,* tamen de iure communi inreuocabilis est,

Mo.

48 Io: Dominici Coscia

Molina de primogenit. lib. 1. cap. 12. nu. 21. Menoch. in cons. 126. nu. 10. et seq. Lopez in l. Tauri. 44. n. 3. Bardellon. in cons. 105. n. 31. vol. 2. Peralta in l. 3. §. qui fideicommissum, à nu. 120. ff. de legat. 2. Valasc. in decis. 122. n. 17. et sequ. igitur non potuit Princeps Cæsar per secundū cōtractum primogenituram in primo constitutam reuocare.

Cōtrariam verò partem nimirum contractum inhitum in anno 1632. non esse nouam dispositionem, sed primi contractus celebrati in anno 1630. declaratoriã, & successiuè prodesse Don Ioanni in maioratu, de quo agitur.

Et esse declarationē, & nō nouam dispositionem, indicant expressa verba posita in ipso secundo contractu, ibi, *Esso Signor Principe di- bbiara con giuramento, et*

vuole, che succedèdo il sopradetto caso, etc. & in alia parte, ibi, declarãdo quatenus opus esset, et in pluribus alijs partibus illius contractus.

10 Declaratio enim ad ipsum spectat, qui actū fecit, & declarando, nouum actum nō facit, sed illud, q̄ in primo continebatur detegit, *l. aded, §. cum quis, ff. de acquir. rer. domin. ibi, qui excus- sit spicas, non nouam specie- ciem facit, sed eam, qua est detegit, l. ficus, §. sed si qua- ratur, ff. si seruitus vindi- cetur, ibi, quia per senten- tiam nō debet seruitus cō- stitui, sed qua est declara- ri, l. si donare, §. 1. ff. de donat. inter vir. et vxor. ibi, quia tunc factam do- nationem confirmare vi- detur, non inchoare nouã.*

12 Ex qua propositio- ne primo deducitur, vt li- cet quis per lapsum ter- mini novos articulos dare non possit, potest tamen datos declarare,

Ioan.

Responsum Tertium. 49

Ioan. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de teste, §. nūc videndum, vers. plus dico, Præs. Vrsin. de succes. feud. par. 2. quest. 9. art. 2. n. 2.

13. Secundò inferitur, vt licet Iudex latam sententiam reuocare non possit, quoniam functus est officio suo, *l. prima, C. sententiam rescindi nō posse, l. post sententiam, C. de senten. et. interloq. omn. iudic. l. Iudex postquam, ff. de re iudicata*, tamen ipsam declarare potest, *Ioan. Andr. ubi sup. & in cap. olim, de verb. signific. quem adducit, & sequitur Præs. Vrsin. ubi prox.*

14. Tertiò inferitur, vt licet antequā testis deponat, iurare teneatur, tamen iuramentum nō est necessarium, quando suum dictum declarat, *Bart. in d. l. hered. palam, §. sed si post, in fin. idem Præs. Vrsin. ubi sup.*

15. Quartò inferitur, q̄ licet quis post appellationem excommunicari non

possit, potest tamen excommunicatus declarari, *cap. pastoralis, §. verum, de appellat. Roman. quem adducit, & sequitur Præs. Vrsin. paulò antè allegatus, in summa declarans, non dicitur nouum ius inducere, sed antiquum declarare, cap. 2. de decimis, in 6. Cardinal. in Clemen. si Romanus, de praben. clem. 1. in fin. de reb. Eccles. non alien. Aldobrand. in cons. 16. in fin. Paulus de Castr. in d. §. si quis post num. 5. et ibi Imola etiam nu. 5.*

16. & qui declarat, nouum non dicit, sed implicitū dictum explicat, *Bellarmer. in cons. 33. num. 4. & decis. 723. nu. 5. Modan. in decis. 7. in tit. vt lite pendente, aliàs est decis. 264. Ancbar. in cons. 65. num. 3. Dec. in cons. 423. num. 20. Mieres de maioratu par. prima, quest. 44. num. 3. in antiqu. impress. et in noua num. 14. Natta in cons. 420. num. 8. Roland.*

G in

50 Io: Dominici Coscia

in conf. 15. num. 27. vol. 3
Socin. in conf. 73. nu. 10.
vol. 4. Barbat. inter conf.
Alexandri, 52. num. 26.
vol. 4. Surd. in decis. 70. n.
1. Scrad. in conf. 1. num.
372. vol. 1. Coler. de pro-
cessib. par. prima, cap. 10. à
num. 104. concordantes
adducit, & sequitur Va-
lenzucla in d. conf. 23. à
nu. 134. assignant ratio-
nē supradicti DD. quo-
niam declarans dicitur
solūm detegere, quod
inerat in prima disposi-
tione Bald. in conf. 212.
num. 1. vol. 5. Bellamera
in d. decis. 745. Fulgos. in
conf. 147. propè fin. magi-
straliter Burgos de Paz in
prog. legum Tauri, à nu.
356. Castell. in d. lib. 4. q.
56. num.

Conclusio igitur po-
nenda erit, licito iure
Principem Casarē per
secundam scripturam
in fauorem Don Ioānis
per modū declarationis
potuisse primā decla-
rare, vt inquit Reg. Va-

lenzucla vbi sup. nu. 144.
17 per hæc verba, *Melior*
declaratio, qua fieri potest
scriptura institutionis ma-
ioratus est illa, qua sumi-
us ex alia scriptura per
eundem institutorem fa-
cta, d. l. heredes palam §. et
si notam, ff. de testam. ibi,
utique placeret coniunctio-
nem fieri eius, quod reli-
quid, vel ex vicinis scrip-
turis, l. qui non militabat,
§. Lucio Titio, ff. de her. in-
stituend. l. coheredi, §. qui
discretos, ff. de vulgar. et
pupill. subtit. vbi Alex.
vers. ex isto textu nota, l.
sed Iulianus, §. sed et si, ff.
ad Macedon. Burgos de
Paz conf. 2. num. 59. Ha-
ctenus Reg. Valenz.

18. Conclusio ipsa supra
posita. Primo amplia-
tur, vt declaratio adeo
dicatur inesse implicite
dispositioni declaratae,
vt cum ipsa simul ema-
nasse fingatur, Io. Andr.
Roman. & alij, quos ad-
ducit Pres. Vrsin. in d. or.
2. num. 3.

Se

Responsum Tertium. 51

19 Secundò ampliatur, vt declaratio ipsa retrotrahatur ad tempus dispositionis factæ: nam ita inerat dispositioni, vt vna cum ea videatur

20 emanasse. Interpretatio enim intellectiua, & comprehensiua dicitur dispositioni inesse, sicut species inest generi, *gl. Bart. & Angel. in l. prator, §. 1. ff. de nou. oper. nuncio. Alber. in aurb. praterca, C. vnde vir, & vxor, cum multis similibus adductis per Parisum in cons. 16. num. 26. vol. 3. Aldobrand. in d. cons. 66. nu. 3.* Declaratio enim, vt diximus, inesse dicitur, & confringitur emanasse, & ad tempus dicti actus

21 retrotrahitur, §. *tertiò verò Constitutio, aubhen. de filijs natis ante dotalia instrumenta*, latissimè *Francis. Niger in lib. 2. controuers. cap. 210. n. 14. Valenz. in d. cons. 23. nu. 138. Addentes ad Molinã de primogen. lib. 1. cap. 9.*

num. 38. ibi, qua declaratio trahitur retro ad tempus donationis.

22 Tertiò ampliatur, vt talis declaratio ius tertio medio tēpore quæsitum tollat, *Paulus de Castr. in d. §. si quis possit, sub num. 4. vers. multoties enim Papa facit, Dec. in l. adita, num. 4. vers. ex his infert, C. de edendo in cap. final. sub num. 47. de Constitutionib. Riminal. iun. in cons. 131. sub num. 9. in cons. 200. nu. 13. & cons. 203. nu. 69. & cons. 249. num. 52. Surd. in dec. 29. num. 7. Niger ubi supra nu. 15. Fontanell. de pact. nuptia. tom. 1. claus. 4. glo. 5. num. 15. Addentes ad Molinam num. 38. concludunt enim Fontanella, & Addentes proximè allegati licere coniugibus post perfectam donationem per eos filijs factam alio instrumento declarare, verbum *filijs*, intelligendum esse de masculis tantum,*

G 2 cum

2 Io: Dominici Coscia

um aliàs hoc verbum *naſculos*, & ſœminas comprehendat, idem affirmat *Fontanell. in deciſ. 172. nu. 9. vbi Decianum, & Mieres*, recenſet hoc idem affirmantes.

4 **Quartò** ampliatur, vt declaratio ipſa nondum in actibus, & factis ex ſe reuocabilibus, prout ſunt teſtamenta, & aliæ vltimæ voluntates admittatur, ſed etiã in actibus ſemel perfectis, & ex ſe inreuocabilibus, vt ſunt contractus, & donationes, vt ſingulariter pbat *Boer. in deciſ. 172.* inquiens in ſuo Senatu fuiſſe deciſum, valuiſſe declarationem factam per donantem in teſtamento, pœnes quem deberet eſſe vſufructus rerum donatarum filiis nō natis, interim dum nō naſcantur: quod in donatione omiſſum fuerat, cum ſequitur idē *Fontanella*

tanella in deciſ. 172. n. 8.
26 Idem affirmat *Crauetl. in conſ. 234. nu. 4.* in quo conſuluit in donatione facta per donantem de domo, hipotecã nō venire, dum itã donãſ declarauerit, immo in caſu ſuo non expreſſa declaratio concurrebat, ſed tacita, & declaratio valuit, *Crauetlã* ſequuntur *Mieres in d. queſt. 44. num. 5. & Valenzuela in d. conſ. 23. num. 136.* quo in loco conſuluit *Valenzuela* ipſe, declarationẽ primę institutionis maioratus validam eſſe,
28 quoniam etſi prima inueſtitura mutari non poſſit, poteſt tamen declarari, ſequitur *Fontanella* paulò antè allegatus à *num. 10.* In ſumma in omnibus actibus, in quibus aliquid per viã diſpoſitionis non permittitur, permiſſum tamen per viam declarationis intelligitur, vt benè probant *Mieres in dicta*

Responsum Tertium. 53

dicta quest. 44. per totam, & Fontanella ubi proxime num. 12.

Quintò ampliatur, vt
29 ex interuallo, & post longum tempus declaratio ipsa fieri valeat, *Bellonius in tract. de his, qua incontinenti sūt par. prima, cap. 16. in princip. optimè confert præallegatum conf. 23. Valenzuela. Præsupponitur in eo, quod in anno 1568. quidam titulo donationis in fauorem nonnullorum consanguineorū maioratum constituit, & ab illis donatio illa fuit acceptata: deinde in anno 1569. aliam donationem fecit, & etiā acceptata, & nouissimè in anno 1578. sicq; post annum nonū à die constituti maioratus, in suo testamento declarauit, quinam per ipsum in maioratu vocati fuerunt, & declaratio illa valida fuit.*

30 Sextò ampliatur, vt

non solum declaratio per alium contractum fieri possit, verum etiā & in testamento, vt in *d. S. si quis post*, benè probat *Regens Valenzuela in d. conf. 23. à nu. 136. qui à num. 140. ampliationem ipsam extendit et si testamentum, vbi*
31 *declaratio ipsa continetur, inualidum sit, quoniam & in voluntate inualida declaratio voluntatis valet. l. final. ff. de reb. eorum, Bart. in l. 2. S. testamentum, num. 2*
32 *ff. quemadmodum testamenta aperiantur, Bald. Alex. Boer. Matica, Mattiens. Menochius, Morotius, & Grammaticus, quos idem in eodem loco allegat.*

33 Septimò ampliatur, vt per vnum testē hæc declaratio fieri possit, *Castrensis. ubi sup. quem adducit, & sequitur Cranett. in conf. 73. n. 33. quibus additur Corn. Alex. Parisius, Socinus iunior,*

54 Io: Dominici Coscia

iunior, Gozadinus, Mantica, Bursatus, Mascard. Simon de Petris, Castres. & infiniti alij, quos adducit, & sequitur *Castil. in d. lib. 4. cap. 19. à num. 45.*

34 Octavo ampliatur, vt stipulatio, quæ stricti iuris est, vt in *l. quidquid adstringenda, ff. de verb. oblig. vnus testis dicto declarari possit, l. prima, §. final. vbi DD. communiter, ff. de verb. oblig. Pedroca, & alij adducti per Castil. vbi sup. num. 50.*

35 Nono ampliatur, vt si instrumentorum verba incertè dubia sint, vt Notarij declarationi stetur, *l. si quis decurio, in fine, C. ad l. Cornel. de Sycar. §. si verò, auth. de instrumentorum cautela, & fide. glos. in l. à me exequutore, in princ. ff. de appellat. extollit Baldus in singularibus, in verb. not. & plures alij hanc doctrinam confirmant, quos adducit. Burgos in*

proem. legum Tauri, num. 309.

36 Decimò ampliatur, vt nulla in hoc alicuius citatio requiratur, vt benè p̄ plura hoc probat *Scraderius in cons. 1. num. 374. vbi Calcaneū, Abb. & alios allegat, & Franciscus Niger in dicta controuers. 295. num. 32. lib. 2.*

His positis ex ampliationibus, & illationibus supra adductis, apertè defumitur potuisse Principem Cæsarem in secundo contractu voluntatem suam in beneficium Don Ioannis declarare: eò fortius, q̄ in ipso primo cōtractu hanc facultatem declarandi sibi reseruauerit, vt ibi legitur: *E debbia maritar si con vno delli figli delli detti Signor Don Iacouo: Secondo del detto Signor Don Francesco: Terzo del detto Sig. Don Giouanni similmente loro fratello: Quarto, del Sig. Don*

Responsum Tertium. 55

Don Giovanni d' Aquino Principe di Pietra Polcina. Quinto, del Sig Don Tomaso d' Aquino Principe di Santo Mango. Sesto, del Signor Tomaso d' Aquino. Et settimo, del Sig. Lādolfo d' Aquino, di modo che non hauendo figli l'uno, passi all' altro successiuamente, & ordinatamente con la detta prerogatiua ad electione però di detto Sig Principe, con quale delli figli di dette case, hauendone più d' uno debbia, e voglia accasarla.

- 37 Et licet electio sit reseruata respectu filiorū ipsius Don Ioannis, & aliorum suprā vocatorum, intelligitur etiam respectu ipsius D. Ioānis, & reliquorum, quoniam sumus in connexis, & non in contrarijs. In cōnexis enim inclusio vnius, est inclusio alterius, & non exclusio, vt in l. prima, C. de diuers. rescript. vbi Bal. ex illo textu, hoc assumptum
- 38

defumit, & regula inclusio vnius esse exclusio alterius, in cōtrarijs procedit, vt in cap. nonne de presumptionib. docet Bald. in praeallegata l. prima.

Secundò, intētio D. Ioannis ex alio firmatur. Dispositio Principis Caesaris in primo cōtracto facta, fuit fideicommissum, & successiuè reuocabile, vt indicant verba etiam illa in contractu apposita, *Che non volendo così farlo, la sua heredità sia aggrauata, si come da mò per all' hora, & è contra detto Signor Principe l' aggraua à duc. 300. m. li. quali habbiano à donarsi, e vadano in beneficio della persona à chi spettaua di casarsi cō detta Signora, secondo la presente dispositione, alla quale esso Sig. Principe ex nunc pro ex tunc, vuole, che siano donati, e disposti, si come da mò li dona, & assegna in suo beneficio.*

Ver.

56 Io: Dominici Coscia

39 Verbum enim *detur*, seu *dare*, est verbum obliquum, quando hæreditati, vel parti ipsius adicitur, & fideicommissum importat, *l. fundi Trebelliani, vbi glos. ff. de usufruct. legat. l. eo modo, ff. de legat. 1. Bart. in l. Centurio, num. 45. & ibi Ripa num. 185. ff. de vulg. & pupill. substit. Bald. in l. final. sub num. 24. C. de Sacros. Eccles. & in tract. de substit. in materia compendiosa substitutionis, n. 36. Caccialupus, Odus, Arétin. Guilheim. de Benedictis, Molina, Petrus de Gregor. Capell. Tholos. Bolognet. & Alex. Trentacinq. quos adducit, & sequitur Intrigliot. de communi testimonium faciens de substitutionibus centur. 3. quæst. 33. num. 2. Fusarius in eod. tract. de subst. quæst. 244. num. 7.*

Tertiò, suffragatur Bartoli doctrina communiter recepta in l.

40 *qui Romæ, S. Flavius, ff. de verb. oblig. vbi concludit, vt si donatio sit facta Titio, vt post eius mortem alteri rem donatam restituat, vt donas ipse ante adimplementum modi possit modum ipsum reuocare, idem affirmat Bart. in l. si seruus, ff. de seru. asportand. Imola in cap. potuit, n. 68. de locat. & conduct. Alexand. in d. S. Flavius, num. 8. Roman. in l. sed se hac, S. prostituta, à num. 3. ff. de in ius vocando, Bald. in l. cum à socero, num. 5. C. de iur. dor. & in cons. 337. num. 2. lib. 1. Socin. in cons. 115. num. 12. lib. 4. vbi de communi testatur Ias. in l. final. n. 5. C. de patris, idem in dict. S. Flavius, num. 14. & ibi Socin. num. 16. Gabriel. in lib. 3. commun. conclus. tit. de donat. conclus. 5. nu. 1. Molina, qui alios adducit lib. 4. de primogenitura, cap. 2. num. 74. Pater Molina in disp. 265. vers.*

Responsum Tertium. 57

exceptis, Iulius Clar. in S. donatio, num. 13. in fine, Diez in regul. 211. Duenna in regul. 216. Andreas Abbesea in rubr. de pact. num. 143. Couarr. in lib. 1. variar. resolut. cap. 14. num. 7. Vasqu. controuers. vsufrequentium, lib. 3. Mieres de maioratu lib. 1. quest. 4. num. 28. Boer. in decis. 312. Trentacing. in lib. 3. variar. resol. in tit. de donat. resolut. prima, n. 13. Surd. in decis. 209. à n. 13 vbi inquit non esse curandum de contrarium tenentibus, & conf. 150. num. 102. vbi hanc esse magis communem opinionem testatur, & in conf. 305. nu. 40. & 351. num. 35. & conf. 409. nu. num. 13. Mantie. de tacit. conuent. lib. 13. tit. 48. à num. 8. Gratian. in lib. 1. discept. cap. 49. num. 4. & c. 575. vbi plures alios adducit, Cancer. variar. resolut. par. 3. cap. 8. de donat. num. 31, vbi de magis communi testa-

tur, *Armosilla ad Greg. Lopez par. 5. glos. 4. l. 8. n. 1. fol. 261. sic fuisse decisum, testatur Faber in suo Cod. tit. de donat. que sub modo, diffinit. 2. qui omnes supra allegati*

41 *DD. Bartoli doctrinam, extēdunt, etsi modus in fauorē Ecclesiæ sit appositū, nam adhuc per donātem reuocari potest.*

Et licet multi sint cōtrā *Bartolum*, quos sup. in secunda ratione in contrarium adducta recensuimus, tamen *DD.* ipsi in casu *Bartoli* loquuntur, nimirum in puncto *l. quæsiēs, C. de donat. que sub modo*, sit- quē in donatione non- condicionali, sed modali; modus enim nō impedit emolumentū ac- quisitionē, vnde prius debet adimpleri dispo- sitio, & deinde modus,

42 *l. prima cum seq. C. de bis, que sub modo relinquun-*

H tur,

58. Io: Dominici Coscia

sur, Bar. in l. quibus diebus, §. Terminus. ff. de condit. & demonstr. alios adducit Parlador. in ses qui centur. rer. quotidian. diffec. 147. nu. 7. sed dispositio Principis Cæsaris conditionalis est, nimirum, si filia oâ erit nubilis ætatis cum illis in fideicommissio vocatis, matrimonium contrahere noluerit, conditio enim dispositione suspendit, ita vt actio, & obligatio sit in pendenti, donec conditio adimpleatur, l. cedere diem, ff. de verb. signif. l. cum in secund. ff. de iniust. rupt. & irrit. fact. testam. glos. in l. prima, C. ac his, quæ sub modo relinquuntur, Bart. in l. prima, ff. de cond. & demonstr.

43 Augetur consideratio, idem in casu proposito per Bartol. nonnulli sunt contra eum, quoniam iam res donata non erat amplius in posse donantis, sed donatarij, vt

apertè legitur in dicta l. quoties, vnde ex eo defumunt Scribentes, non valere donantem modum appositum irritabile tertij reuocare, sed in questione nostra iam res fideicommissio subiectæ reperiebatur in posse Principis Cæsaris, & successiue extra difficultatem fuit permiffum fideicommissum declarare, immo & poterat in totum reuocare, vt per plura iura, & doctrinas, concludit Iason in d. §. Flavius, n. 18.

Et licet diligenter perpenfis rationibus, vt supra adductis ad oppositiones supra adductas responsio desumatur, tamen vt clarior conclusio, supra firmata reddatur, ad singulas particulariter respondebimus.

44 Ad primum nimirum ad tex. in d. l. perfecta donatio. donationi perfecta nihil addi, aut de-
tra-

58. Io: Dominici Coscia

sur, Bar. in l. quibus diebus, §. Terminus, ff. de condit. & demonstr. alios adducit Parlador. in ses qui centur. rer. quotidian. diffec. 147. nu. 7. sed dispositio Principis. Cesaris conditionalis est; nimirum, si filia. o. erit nuptialis. et cum illis in fideicommissis vocatis, matrimonium contrahere noluerit, conditio enim dispositionem suspendit, ita ut actio, & obligatio sit in pendenti, donec conditio adimpleatur, l. cederet diem, ff. de verb. signif. l. cum in secun. ff. de iniust. rupt. & irrit. fact. resam. glos. in l. prima, C. de his que sub modo relinquuntur, Bart. in l. prima, ff. de cond. & demonstr.

43 Augetur consideratio, ideo in casu proposito per Bartol. nonnulli sunt contra eum, quoniam iam res donata non erat amplius in posse donantis, sed donatarij, ut

apertè legitur in dicta l. quoties, unde ex eo defumunt Scribentes, non valere donantem motum appositum in favore tertij reuocare, sed in questione nostra ianres fideicommissis subiecte reperiebatur in posse Principis Cesaris, & successiue extra difficultatem fuit permiffum fideicommissum declarare, immo & poterat in totum reuocare, ut per plura iura, & doctrinas, concludit Iason in d. §. Flavius, in. 18.

Et licet diligenter perpenfis rationibus, ut supra adductis ad oppositiones supra adductas responsio desumatur, tamen ut clarius concludatur, ad singulas particulariter respondebimus.

44 Ad primum nimirum ad tex. in d. l. perfecta donatio. donationi perfecta nihil addi, aut de-
tra-

Responsum Tertium. 59.

trahi posse, verum esse assumptum, sed hic, vt abundè in superioribus probauimus, nihil additur, aut detrahitur, sed tantùm declaratur; generale enim est, vt actus, qui corrigi non potest, declarari valeat, *Cart. ium. in cons. 55 aliàs 56. à num. 9. Socin. in cons. 126. num. 4. vol. 3 Burgos de Paz in progm. legum Tauri, num. 309. et cons. 2. num. 61. Addentes ad Molinam in d. lib. 1. cap. 9. num. 36. Anton. Gabriel. Bald. Det. & alij, quos supradicti Addentes adducūt, qui omnes limitant tex. in d. l. perfecta donatio.*

Ad secundum, patet respōsio ex his, quæ diximus in tertia ratione adducta in fauorem D. Ioannis, sitquè sententiam *Bartoli*, esse communiter receptam, & secundum eam fuisse decisum.

Secundo responde-

mas, dato opinionem aliorum veram esse cōtrā *Bartolum*; tamèn in facto nostro conditio appōsita in fauorem illorum Dominorum de Aquino nō tollitur, sed in suo robore remanet, & persona tantum declaratur, quam magis Princeps Cæsar dilexit, quæ declaratio ab ipso fieri poterat, dato, quod ius in primo contractu esset alteri quesitum, vt plenè suprà probauimus.

Ad tertium respondemus, in dispositione Cæsaris Principis variationem nō esse, sed declarationem; declaratur enim illud, quod iam tacitè in prima dispositione continebatur.

Ad quartum, negando in prima transactione, Don Ioānem ipsum non esse vocatum, nam dū filij nascituri ex eo contemplatione ipsius fuerunt vocati, & ipse

H 2 quo-

60 Io: Dominici Coscia

quoq; vocatus cēsetur,
vt sup. probauimus.

48 Ad vltimum respon-
demus, primo. Dato di-
spositionem Principis
Cæsaris esse primoge-
nituram & inreucabi-
lem, tamen hic nō agi-
tur de reuocatione, sed
de declaratione, quæ fieri
potest, dato actum esse
inreucabilem, vt vi-
demus in casu *d. l. perfe-
cta donatio*, vt apertè su-
prà demonstrauius.

Secundo responde-
mus, maioratū esse in-
reucabilem, ad hoc,
vt in totum tolli non
possit, vel quando agi-
tur, vt tollatur ab illis,
qui primo loco fuerūt
vocati, & omnino in
alias personas penitus
diuersas, & diuersæ fa-
miliæ transferatur, sed
non quando agitur, vt
de vna persona ad aliā
eiusdem familiæ trans-
feratur, prout est in di-

spositione Principis Cæ-
saris, ita *Peralta in l. 3. §.
qui fideicommissum; num.
120. ff. de hered. instit.*

Tertiò respōdemus,
quod hic nō adest pro-
priè maioratus, sed fi-
deicommissum, vt in
pluribus partibus tran-
sactionis in hite, tam in
anno 1630. quàm in an-
no 1632. vnde sequitur
fideicommissum in cō-
tractibus factum, suam
naturam retinere, vt
reuocari possit, vt per
plures authoritates p-
bat *Fusar. de subst. quest.
14. num. 7.*

Neque obstat, quod
in hoc interuenit Reg.
assensus, quoniam non
per hoc sequitur esse
inreucabile fideicom-
missum; assensus enim
regulatur secundū na-
turam fideicommissi, vt
in proprijs terminis do-
cet *Ceruantes in ll. Tauri
l. 4. num. 83.*

SVM-

S V M M A R I V M.

- 1 **A** *Dulca sine curatoris auctoritate, matrimonium contrahere potest.*
- 2 *Sed non pupilla sine tutoris auctoritate.*
- 3 *Discriminis ratio assignatur.*
- 4 *Pupilla sine matris arbitrio, nuptias contrahere non potest.*
- 5 *Duo vincula fortius stringunt.*
- 6 *Pupilla non solum de iure civili non potest contrahere matrimonium sine tutoris auctoritate, sed neque de iure canonico.*
- 7 *Matrimonia & de iure civili, & de iure canonico debent esse libera.*
- 8 *Ut consensus parentum interueniat in matrimonio contrahendo per puellam, libertas matrimonij non impeditur.*
- 9 *Ut consensus parentum interueniat in tali matrimonio, non solum requiritur de iure simili, verum, etiam, & de iure naturali.*
- 10 *Contra ius naturale aliquod introduci non potest.*
- 11 *Multa adducuntur loca iuris canonici, quae probant, in matrimonio contrahendo per puellam, consensus parentum requiri.*
- 12 *Et respondetur ad iura, quae probare videntur, contrahentium tantum consensus sufficere.*
- 13 *In administratione rerum Ecclesiasticarum solus Episcopus admittitur, & tamen consensus Capituli interuenire debet.*
- 14 *Datur intellectus ad text. in cap. sufficit, 27. q. 2.*
- 15 *Lusta existente causa, parentes possunt impedire matrimonium contrahendum per filias.*
- 16 *Absurdum videtur, ut contra nostram voluntatem aliquem successorem habeamus.*
- 17 *Multa sunt leges municipales,*

62 Io: Dominici Coscia

- pales, quę disponunt, non licere liberis contra partum voluntatem matrimonium contrahere.
- 18 In dubio presumitur parentes iustam habere causam contradicendi in matrimonio contrahendo per filiam.
- 19 Non presumitur parentes malum consilium capere pro liberis.
- 20 Si parentes non iuste contradicant in matrimonio contrahendo per liberos, Iudex suus interponit partes.
- 21 Optima traditur distinctio, an matrimonium valeat, vel non valeat contractum contra voluntatem parentum?
- 22 Multa facta tenent, quę tamen fieri prohibentur.
- 23 Publice honestatis ratio magis leditur, ut coniugium consummatum dissolvatur, quam ut consensus parentum non interueniat.
- 24 Parentes possunt impedire matrimonia contrahenda per liberos.
- 25 Imò, & sponsalia contracta cum iuramento, dissolvere possunt.
- 26 Potest Episcopus mandare Curatis, ut in suis Ecclesijs moneant Parochianos, ne liberi sine consensu parentum matrimonium contrahant.
- 27 In Parisiensis Prouinciali Concilio, fuit decretum, ut sub pena excommunicationis nemo sine licentia parentum aliquā in uxorem ducat, quod Concilium est registratum inter concilia generalia.
- 28 Concilium Tridentinum sess. 24. de reform. matrimonij cap. 1. loquitur in matrimonijs contractos, & non contrahendo.
- 29 Explicantur verba d.c. 1 Conc. Trid.
- 30 Argumentum à contrario sensu, validum est in iure.
- 31 Quod in dispositione Sac. Conc. Trid. locum habet.
- 32 Principes, & alij Magistratus, non possunt compellere subditos ad matrimonium contrahendum, sed

Responsum Quartum. 63 d

- sed bene possunt iuste impedire, & explicatur de-
cisis Sac. Conc. Trid. in
fess. sup. alleg. cap. 9.
- 33 In matrimonio contra-
bendo per pupillam, non
datur exploratio volunta-
tis, sed erit expectandum
cum erit nubilis etatis.
- 34 Puella sequestrata ad in-
stantiam consanguineorū,
si deinde ipsi sint concor-
des, puella matri debet res-
titui, & Iudex non potest
suas interponere partes, &
decisis Sac. Conc. Neapol.
adducitur.
- 35 Pupilla non potest instare,
ut eius voluntas explore-
tur, circa matrimonium
contrahendum.
- 36 Pupilla non habet animi
iudicium sed quicquid vi-
det ignorat.
- 37 Qui nullum habet inte-
resse, non potest instare, ut
voluntas puella exploretur.
- 38 Pupilla etsi in posse sponsi
reperiatur, in loco tuto de-
bet poni, ut effecta maior,
eius voluntas explorari
possit.
- 39 Consensus puella nō suffi-
cit ad sponsalia contrahē-
da, quando duo in matri-
monio cum ea contrahēdo
contendunt, sed poni debet
in loco tuto, ut effecta ma-
ior, eius voluntas explora-
ri possit.
- 40 Puella effecta maior, et in
libertate constituta, si ele-
gerit unum ex concurren-
tibus, qui deterius habet
ius, dimisso eo, quod me-
lius ius habet, nō auditur,
sed Iudex suas interponit
partes, & iustitiam admi-
nistrabit.
- 41 Si sequestratio puella aga-
tur inter magnas personas
non precipiter Iudex de-
bet procedere, sed cum ma-
xima maturitate, & ratio
assignatur.
- 42 Si mater legitima tutrix
puella ipsam filiā promissit
in sponsam alicui tradere,
debet Iudex eam in loco
honesto ponere ad effectū,
ut in etate perfecta, eius
voluntas exploretur.
- 43 Et interim mater rema-
net tutrix.

Au

R E S P O N S V M

Q V A R T V M.

An pupilla absq; tutoris, vel tutricis autoritate matrimoniū contrahere valeat, et vtrum durante pupillari ætate, voluntas ipsius circa matrimonium in futurum contrahēdum explorari possit?

1 **E**ssi adulta sine curatoris autoritate spōsalia contrahere valeat, pupilla verò sine tutoris autoritate non potest, l. 1. & 8. C. de nup. l. sciendum, ff. de ritu nup. discriminis ratio ex his iuribus aperte desumitur, præsertim ex d. l. 8. vt obseruarūt ibi
2. Bart. Bald. Sicar. & alij

communiter, nouissime *Abbauf. de matr. par. 2. q. 49.* quoniam rei familiaris solum curator administrationem sustinet, nimirum tutor datur personæ, curator verò rebus tantum; igitur quia tutor loco patris est, pupilla absque eius consensu nubere non debet.

Inò, & quod magis est,

Responsum Quartum. 65

4 est, pupilla sine matris arbitrio nuptias, seu sponsalia contrahere non potest, *d.l. 1. vbi Dionys. Godofred. per hęc verba loquitur, Tutoris arbitrium quaritur in nuptijs puellae, & matris arbitrium in eligēdo filia marito, l. 20. infra eod. confirmat hoc auctoritate D. Augusti. in epist. 133. seu 233. & seq. ita loquentis, Rogatus sum, ut confirmarem nuptias puellae, facerem inquam, sed mater puellae nō adest, & ut scis, ad nuptias contrahendas volūtatem matris necessariam.*

Idem affirmat Cuiac. *in d.l. 1. ita loquens, ergo si morte patris filia minor 25. annis sui iuris effecta sit, matris cōsensum, & propinquorum exigimus propter sexus imbecillitatem.*

5 Igitur si in his iuribus arbitriū matris in nuptijs contrahendis per puellam requiritur, à

fortiori in casu nostro, in quo mater tutrix testamentaria est, & in ea duo vincula concurrunt, & successiue fortius stringunt, *cap. 1. de tregu. & pac. l. reconiuncti, ff. de legat. 3. hoc in proprijs terminis obseruauit Paul. de Castr. in cons. 127. vol. 1.*

6 Dispositio hęc, nimirum vt puella sine tutoris auctoritate sponsalia contrahere non valeat, extēditur vt nō solum habeat locum de iure ciuili, verum etiā & de iure canonico, sicquē illamet necessitas, quę imponitur liberis de iure ciuili circa parentum consensum, in nuptijs contrahēdis, imponitur etiam & de iure canonico, vt bene probat *Card. Paleot. de not. & spur. cap. 8. num. 5. post ipsum Consiliar. Paschal. de virib. patr. potest. lib. 2. cap. 5. nu. 19. & eruditē Ferd. Robell. de oblig.*

I
iust.

6 10: Dominici Coscia

iust. lib. 2. de matr. q. 14. n. 9. vers. unde cautē.

Ex pluribus *Cardin.*

7 *Paleot.* hoc confirmat, præsertim, licet de iure canonico matrimonia libera esse debeant, *cap. cum locum, de sponsal. eadem enim libertas de iure ciuili requiritur, l.*

8 *fin. in fin. C. de sponsal. & tamen eo iure parentū consensus est necessarius, §. 1. inst. de nupt.*

9 Secundò, vt consensus parentum in matrimonio contrahendo per filias interueniat, hoc non solum requiritur de iure ciuili, verum etiam & naturali, *d. §. r.*

10 igitur aliquid in contrarium decerni nõ potest, *§. sed naturalia, inst. de iur. nat. gen. & ciu.*

11 Hinc in pluribus partibus iuris canonici statutum est, non posse legitimum matrimoniū contrahi, nisi parentum consensus interueniat, *cap. aliter, 30. q. 5. cap. hoc*

tantum est, cap. honorantur, 32. q. 2.

12 Neque obstat, inquit *Card. Paleot.* vbi sup. sub num. 10. solum consensus contrahentium in matrimonio contrahendo requiri, *cap. cū apud, de sponsal. cap. sufficit, 27. q. 2.* non per hoc cōsensu parentum excluditur, vt aduertit *glos. in d. cap. sufficit*, cū enim de vno loquimur, cetera præsupponuntur habilia, *l. in testamento, ff. de testam.*

Cōfirmat etiam hoc ex pluribus similibus, præsertim administratio rerum Ecclesiasticarū, soli Episcopo conceditur, & tamen consensus Capituli saltem tacite requiritur, *Archid. in cap. 2. de accus. in 6.*

Et erit obseruandū, inquit *Card. Paleot.* q. in *d. cap. sufficit*, non simpliciter asseritur, sufficit solus consensus eorum, sed additur secundum

Responsum Quartum. 67

dum leges, sique consensus contrahentium debet intervenire eo modo, quo leges ipsæ, pro ut est parentum consensus, ut per alia capitula hoc aperte declaratur, præsertim ex cap. ult. & fin. 3. 2. q. 2.

Tertio, ut consensus parentum interveniat
15 in nuptiis, & in aliis per filias, matrimonij libertas non tollitur, nam aut parentes habent iustam causam contradicendi, & audiuntur, & nuptias impedire possunt,
16 sunt, & inspecta dispositione Sac. Conc. Frid. ut inferius dicemus. Absurdum est, nobis inuitis, vel ignorantibus bonorum nostrorum successores nobis præcipuos oriri, l. in bello. §. melius. de capt. & possim. r. vnde contra filios habentes sine parentum consensu, multas leges, &
17 particulares constitutiones, tam in Gallia, quã

in Hispania, & alijs locis notatas fuisse, refert Galp. l. de leg. in lib. 1. c. 2. c. 2. q. 2. q. 2.

18 In aliis enim presumitur iustam causam habere causam contradicendi, quoniam non presumitur malum consilium capere, pro liberis. l. fin. C. de quas. serval. 19 l. si pater. C. de spons. diligant enim ipsos plusquam propriam personam, l. si pater. C. de spons. quod ius. c. 2.

Si vero parentes iustam causam contradicendi non habent, iudex suas interponat partes, & mandabit parentibus, ut congrue filios doceant, & libere sibi salia contrahant, l. si pater. C. de spons. in l. qui liberat. §. de rit. nup.

Observandum est etiam, quod licet in aliquibus partibus iura canonici legatur, matrimonium valere absque consensu parentum

Responsum Quartum. 67

dum leges, sicquē consensus contrahentium debet interuenire eo modo, quo leges iubēt, pro vt est parentū consensus, vt per alia capitula hoc apertē declaratur, præsertim ex *cap. ult. & fin. 32. q. 2.*

Tertiō, vt consensus parentum interueniat
15 in nuptijs contrahēdis per filias, matrimonij libertas nō tollitur; nam aut parentes habēt iustam causam contradicendi, & audiuntur, & nuptias impedire possunt, & inspecta dispositione *Sac. Conc. Frid. vt inferius dicemus. Absurdum est, nobis inuitis, vel ignorātibus bonorum nostrorum successores nobis aliquos oriri, l. in bello, §. medio, ff. de capt. & postlim. reuers.* vnde contra filios nubētes sine parētum cōsensu, multas leges, & 17 particulares cōstitutiones, tam in Gallia, quā

in Hispania, & alijs locis p̄ditas fuisse, refert *Gasp. Thesaur. in lib. 1. qq. forens. q. 70. n. 4.*

18 In dubio enim præsumitur, iustam parētes habere causam contradicendi, quoniam non præsumitur malum cōsiliū capere pro liberis, *l. fin. C. de curat. furios.*
19 *l. si pater. C. de spons.* diligunt enim ipsos, plusquam propriam personam, *l. isti quidem, ff. de eo quod met. caus.*

Si verō parentes iustam causam contradicendi non habent, iudex suas interponat partes, & mandabit parentibus, vt congruē filias dotent, & liberē sponsalia contrahantur, iuxta *l. qui liberos, ff. de rit. nup.*

20 Obseruandum erit etiam, quod licet in aliquibus partibus iuris canonici legatur, matrimonium valere absque consensu parētum

68. Io: Dominici Coscia

celebratum, intelligitur tamen si matrimonium sit contractum, nam tunc dirimi non potest, ex illa propositione, quos Deus coniunxit, homo non separet, & ex alia, multa facta tenet, *22* *quæ servat prohibetur, l. pater, ff. de his, qui*
23 *suus sui, vel alieni iuris, & publicæ honestatis ratio magis lædi videtur, si idem coniugium dissoluatur, quàm si paternus cõsensus fuerit omis-*
sus, cum amissa semel pudicitia, amplius nequeat reuocari, cap. si Paulus, 32. q. 4.

24 *Secus si agatur de sponsalibus, quia homo contrahendo, nam tunc parentes sponsalia impedire possunt, vt benè obseruauerunt Card. Paleot. in d. c. 8 in fin. Bosc. in tract. de leg. nup. lib. 2. num. 17. Conf. Pasch. in d. cap. 5. post num. 35.*

Hinc dixit Abb. in cap. requisit, num. 4. de

25 *sponsaliter parentibus aduersus matrimonium contrahendum, & etiã sponsalia per filium, vel filiam cum iuramento contracta dissoluerentur, Abb. sequuntur Menoch. Ferd. Robell. & alij adducunt per Pasch. in d. cap. 5. num. 31.*

26 Dixit etiam ex hoc, & singulariter Rebuff. quem etiam adducit, & sequuntur Paschal. paulò ante allegatus num. 27. licere Episcopo statuere, vt singuli Curati in suis Ecclesijs moneant Parochianos, nè sine consensu parètum matrimonia contrahant, vt honor, & reuerentia parètibus conseruetur, & nè odium inter genitores sponsi, & sponsæ oriatur, & nè filij & filia in eiusdem connubijs decipiantur.

27 Hinc tempore Pelagij Papæ in Parisiensi Prouinciali Cõcilio fuit decretum sub pena excom-

Responsum Quartum. 69

communicationis, vt nemo sine licentia parentum aliquam ducat, vel adducere p̄sumat etiã Regio brachio postulato, vt refert *Gasp. Thesaur. in d. q. 7. num. 7.* quod *consil.* dicit esse registratum in 2. tom. *consil. gener. fol. 649.*

Hęc distinctio per 28 *Card. Paleot. & alios* traditã confirmatur expressè per *Sac. Conc. Trid. sess. 24. de reform. matr. cap. 1.* vbi constitutum reperitur, vt in matrimonio contracto per filios, vel per filias, parẽtum potestas nihil operetur, cuius verba sunt: *Et proinde iure damnandi sunt illi, vt eos Sancta Synodus anathemate damnat, qui ea vera, ac rata esse negant, quique falso affirmant, matrimonia à filijs famil. sine consensu parentum contracta, irrita esse, & parentes rata, 29 vel irrita facere posse, restringitur ergo Sac. Conc.*

Trid. ad matrimonia iã contracta, quoniam irritũ verificatur in actu perfecto, & notatur in *tit. ff. de iniurto rupto, & irrito factõ testamẽto;* ius autem ciuile, matrimonium perfectum, & cõsumatum à liberis sine consensu parentum contractum, nullum & irritum reddebat, vt ex *§. 1. iuncto §. si aduersus, in §. de nupt. apertè* probatur.

Sed si agatur de matrimonio cõtrahendo, iustè parentes possunt matrimonium impedire, vt apertè desumitur ex eodem *Conc. Trident. cap. 1.* in illis verbis, *Vt quando probabilis suspitio subesset, matrimonium malitiosè impeditum iri non omnes denunciations* 30 *adhiberentur*, igitur à contrario, quod argumentum est validum in iure, *l. 1. ff. de offic. eius, &* 31 *etiam in dispositione Sac. Conc. Trid. sumitur*

ar-

70 Io: Dominici Coscia

argumentum à contra-
rio, vt videmus in *d. fess.*
24. de reform. matr. cap. 9.
32 vbi Principes, & Ma-
gistratus cuiuscunq; di-
gnitatis ipso iure decla-
rantur excommunica-
ti, si subditos compel-
lant ad matrimonium
contrahendū, & tamen
si sint priuatæ personæ,
& non Magistratus, qui
compellūt aliquem ad
matrimonium contra-
hendum, in illam poenā
non incurrūt, vt sic fuisse
declaratum per Sac.
Conc. Cardinalium, re-
ret ibi *Card. Bellarm.* &
per Greg. XIII. testatur
ibi *Farinac.* igitur si iu-
stè, & nō malitiōse, vel
à parētibus, vel ab alijs
impediretur, non esse
tali matrimonio præ-
standū fauorē ab Eccle-
sia, sed potius audiēdos
fore impediētes, hoc
in specie considerauit
Ferd. Robell. in d. lib. 2. de
matrim. q. 14 nu. 9. vers.
unde caute, confirmādo

etiam hoc, *ex eod. Conc.*
Trid. in ead. fess. c. 9. vbi
prohibentur Principes
nē cogant subditos ad
matrimonia, nō tamen
nē impediānt, iustis ex-
causis.

33 Ex suprā traditis re-
soluitur, & alia difficul-
tas, vtum pupillæ vo-
luntas sit exploranda,
circa matrimonium cō-
trahendum, volūtatē
enim pupilla nō habet,
sed expectandum erit
cum erit nubilis ætatis,
Bar. in q. 16. prope finem,
omniñō vidēdus, & in-
terim Iudex nō potest
suas interponere par-
tes, sed dum ad instan-
tiam Dominorum de

34 Aquino fuit sequestra-
ta, & omnes hodie sunt
concordes, debet puel-
la matri restitui, vt ex
Bar. & alijs, sic fuisse de-
cisum in S. C. Neap. re-
fert *Gram. in dec. 55.* hoc
idem confirmat *Gun. de*
sponsal. cap. 37. n. 3. vers.
& quidem.

Ng.

Responſum Quartum. 71

35 Neq; puella poteſt in hoc inſtare, vt eius voluntas exploretur, qm̄ ignorat quid ipſi expediat, & in tam tenera ætate, nō intelligit quid agit, pupillus .n. quicquid videt ignorat, l. 1. *C. de falſa moneta.*

36 Neq; aduerſarius pōt inſtare, vt volūtas puellę exploretur, dum ipſe intereſſe non habet, vt deſumitur *ex Bari. vbi ſup. concludendo*, quod etſi in poſſe ſpōſi reperiretur puella, adhuc deberet poni in loco tuto, vt effecta maior, poſſit deinde explorari eius volūtas, imō addit *Crau. omninō vidēdus in d. conſ. 190.* vt aſſumptum habeat locū, dato

38 quod ſpōſus ſit innixus cū ipſa impubere rem habere, nā adhuc ſponſalia ſunt nulla, & inuvalida declarari debēt, & illud, quod aſſeritur, ſolus cōſenſus puellę ſufficit ad ſponſalia cōtra-

30 henda, intelligitur quādo vnus eſt, qui eā præ-tendit, at ſecus ſi alius, quia tunc debet poni in loco tuto, ad hoc vt effecta maior, eius voluntas explorari poſſit, vt cum iudicio aduertit *Gutt. in d. cap. 37. nu. 3. verſ. & quid eſt, in primo caſu.*

40 Imō & quod magis eſt, non erit audienda puella, ſi effecta maior, & in libertate conſtituta, ex duobus eam præ-tendentibus, ipſa elegerit in virum eum, qui deterius ius habuerit, in præiudicium alterius melius ius habētis, ſed partibus auditis, adminiſtrabit Iudex iuſtitiam cauſæ, *Gutt. d. c. 36.* qui per ſupradicta verba formalia loquitur *nu. 2. in ſin. verſ. qua*

41 *ratione. Et in hoc aduertunt Iudices, quod etſi in ſequeſtratione puella ageretur inter perſonas graues, non præcipiter debens*

72 Io: Dom. Coscia Resp. IV.

in ea procedere, sed cū maxima maturitate, & deliberatione faciendum est, quā ex mille iniuria, risuq; sequi possunt inter cōsanguineos, & amicos vtriusq; partis, sed cautē faciendū, pensatis pensādis, verba sunt Gutt. d. c. 37. n. 2. vbi etiā inquit hoc, depositum puellæ arbitrio Iudicis Ecclesiastici faciendum esse, vbi etiam ponit formā sequēstri prædicti, & in quem locum faciendū sit, rogo Dominos, vt ipsum omninō videāt.

42 *Hinc auctoritate Paul. de Cast. & Crau. dixit Couarr. de spons. p. 2. c. 3. §. 6. nu. 2. per hæc verba: Hinc dicebat Pau. de Cast. in cons. 127. vol. 1. quod si mater legitima tutrix filia, ipsam filiam impubertem tradere in sponsam alicui promissit, debet tu-*

dex illam puellam in loco honesto ponere ad effectū, vt in ætate perfectā, cui velit liberè nubat, refert & sequitur Aym. in cons. 190. dicens, ad hunc matrem manere tutricem, et si ipsa filia deponatur, iuxta consil. Pauli, hæc Couarr. Sequitur ex his omnibus, quod dū pupilla, de qua agitur, careat voluntate, nulla in ea datur exploratio voluntatis, & cū ad infantiam matris tutricis, & aliorum consanguineorum de Aquino fuit sequestrata, & hodie sunt concordēs, & puella à matre nulli sit in sponsam promissa, vt matri sit restituēda, vt penes eam secundum patris ordinationem alatur, & cū perfectæ ætatis erit, cōsultō & maturè possit sponsum eligere.

L A V S D E O.

INDEX RERVM NOTABILIVM.

In his quatuor Responsis
● continetur.

A

Absurdum videtur,
ut quis mentem
suam per alium
declarare possit, et
non per se, *conf. 2. nu. 20.*
fol. 33.

Absurdum videtur, ut con-
tra nostram voluntatem
aliquem successorem ha-
beamus, *conf. 2. num. 16.*
fol.

Actus legitimi non recipiant
diem, neque conditionem,
conf. 1. nu. 7. fol. 6.

Actus qui corrigi non potest
valet declarari, *conf. 3. nu.*
46. & 47. fol. 59.

Adulta sine Censoris aucto-
ritate matrimonium con-

trahere potest, *conf. 4. nu. 1.*
fol.

Aliud est metus, ppa. ad ma-
trimonium, inuitare, et
aliud spe premij, aliter,
conf. 1. nu. 25. fol. 27.

Argumentum à contrario sen-
su validum est in iure,
conf. 4. nu. 30. f.

C

Constitutio in rebus non
est potestatis, ut mater
militis in dispositione non
dicitur omiffa, sed potius
in dispositione non prohibe-
sus, *conf. 2. nu. 7. f. 29.*

Constitutio Tridentina, fol. 24.
de reform. matrim. cap. 2.
loquitur in matri-

K

mo-

I N D E X.

- monio contracto, & non contrahendo, *conf. 4. n. 8. fol. 69.*
- Conditio in legato apposta, ut mulier arbitrio tertij nubat reycitur, *conf. 1. nu. 9. fol. 7.***
- Cōditio in institutione adiecta, ut quis cum consobrina nubat, adimplenda est, *conf. 1. n. 10. f. 7.***
- Conditio ut filia cum certa persona nubat, an lege permittitur, *conf. 1. n. 36. f. 17.***
- Cōditio nubendi arbitrio alterius reycitur, sed non nubendi cum Tertio, *conf. 1. n. 48. f. 21.***
- Conditio in donatione apposta in tertij favorem revocari non potest, *conf. 3. n. 4. f. 45.***
- Conditio in modo in favore tertij apposta revocari potest, *conf. 3. n. 40. fol. 76.***
- Constitutur differentia inter modum, & conditionem, *conf. 3. n. 42. f. 52.***
- Consensus puella non sufficit ad sponsalia contrahenda, quando duo in matrimo-**
- nio cum ea contrahenda contendunt, sed poni debet in loco tuto, ut effecta maior eius voluntas explorari possit, *conf. 4. n. 39.***
- Contrà ius naturale aliquod introduci non potest, *conf. 4. n. 10. f.***

D

- D**icitur intellectus ad text. in cap. sufficit, 27. q. 2. *conf. 4. n. 14. f. 66.*
- Declaratio, quæ habet vim novæ dispositionis non volit ius alteri questuum, *cf. 3. n. 8. f. 47.***
- Declaratio ad ipsum spectat, qui dispositionem fecit, *conf. 3. n. 16. f. 48.***
- Declaratio dicitur implicite esse dispositionem declarant, *conf. 3. n. 18. f. 40.***
- Declaratio retrotrahitur ad tempus declarationis factæ, *conf. 3. num. 19. fol. 51.***
- Declaratio retrotrahitur ad tempus celebrati contractus,**

I N D E X

Etus, conf. 3. num. 21. f. 51.
Declaratio ius tertio questū,
medio tempore tollit, conf.
3. n. 22. f. 51.

Declaratio non solum admit-
titur in actibus de se reuo-
cabilibus, ut sunt ultima
volūtates, sed etiam & in
actibus inreuocabilib. pro
ut sunt regulariter cōtra-
ctus, & exempla ponūtur,
n. 25. & 26. conf. 3. n. 24.
fol. 52.

Declaratio fieri potest, etiam
post langum tempus à die
celebrati contractus, conf.
3. n. 29. f. 53.

Declaratio coram vno teste
fieri potest, conf. 3. nu. 33.
fol. 53.

Dictio, vel quādoq; ponitur
pro ut idest, conf. 1. nu. 12.
fol. 8.

Dictio taxatiua tantum, ap-
posita in dispositione lo-
quente de patre, non exclu-
dit personam filij, vel è cō-
trario, conf. 2. n. 9. f. 29.

Discriminis ratio assignatur,
conf. 4. n. 3. f. 64.

Dispositio ratione alicuius
qualitatis ad aliquem col-

lata, & ad alium exten-
ditur, in quē, & illa quali-
tas etiam concurrat, conf. 2
2. n. 3. f. 27.

Disponens videtur se confir-
mare secundum ordinem
successionis ab intestato,
conf. 2. n. 22. f. 33.

Disponentis voluntas tribus
modis certa redditur, ni-
mirum per declarat ionem
ipsum disponentis, secundo
per iuris interpretationē,
tertio ex urgente disput.
conf. 3. n. 1. f. 44.

Disputando veritas inueni-
tur, & magis splendescit
in lucem, conf. 3. n. 2. f. 45.

Diuersa sunt, damnum non
pati, & lucrum non conse-
qui, conf. 2. n. 25. f. 34.

Duo vincula fortius strin-
gunt, conf. 4. n. 5. f. 65.

E

E *Piscopus potestate com-*
pellere heredem laicum
ut testatoris voluntatem
adimpleat, conf. 1. nu. 38.
f. 18.

Et ratio diuersitatis assigna-
tur, conf. 1. n. 49. f. 21.

I N D E X.

- Et respondetur ad iura, quae probare videntur, contrahentium tantum consensum sufficere, conf. 4. n. 12. f. 66.*
- Ex actu inualido, declaratur etiam voluntas, conf. 3. nu. 32 f. 53.*
- Explicatur regula legis actus legitimi, ff. de reg. iur. conf. 1. nu. 44. f. 20.*
- Explicatur quomodo intelligatur illa propositio, matrimonia debent esse libera, conf. 1. n. 42. f. 19.*
- Explicatur quomodo intelligatur spe lacri aliquem non posse induci ad matrimonium contrahendum, conf. 1. n. 46. f. 20.*
- Explicantur verba d. cap. 1. Conc. Trid. conf. 4. n. 29. fol. 69.*
- Ex testamento minus sollemni naturalis obligatio oritur, con. 1. n. 40. f. 18.*
- Extenditur primo non solum in feudis nouis, sed etiam in hereditarijs mixtis, ex pacto & providentia, conf. 1. n. 22. & 23. f. 11. & 12.*
- Extenditur secundo, & si sint feuda dignitatis, conf. 1. n. 24. f. 12.*
- Extenditur assumptum, & si pater ipse dotans tempore pacti apposti haberet filios, conf. 2. n. 2. f. 27.*
- Extenditur ut non solum declaratio possit fieri per alium contractum, verum etiam & in testamento, conf. 3. n. 30. f. 53.*
- Extenditur etiam, & in testamento, in quo declaratio facta, declaretur nullum, conf. 3. n. 31. f. 53.*
- Et interim mater remanet tutrix, conf. 4. n. 43. f. 72.*

F

- F**amilia per masculos, & non per feminas conseruatur, conf. 1. n. 18. f. 11.
- Fauorabilior est causa proxima, quam remota, conf. 2. n. 44. f. 40.*
- Feudum cum consensu Domini alienari potest, conf. 1. n. 27. f. 13.*
- Feudum dicitur acquisitum filijs, & consanguineis à patre sua tacita conditione, si à patre non fuerit alienatum, conf. 1. n. 29. f. 13.*

Feu-

I N D I E X.

patre filio repudia-
tum ad patrem repudian-
tem mortuo filio reuertit-
tur, conf. 2. n. 32. f. 36.

Fideicommissum relictum
filij, aut nepotibus, vel co-
gnatis, ut sit in electione
uxoris testatoris, quem
ipsorum eligere velit, exi-
stentibus filijs, uxor non
potest eligere nepotes, &
existentibus nepotibus nō
potest eligere cognatos, cōf.
2. n. 10. f. 30.

Fideicommissum in contra-
ctibus factum ad hoc re-
uocabile est, n. 50. conf. 3.
fol. 60.

Filius natus ex primo genito
excludit patrum secun-
dogenitum, conf. 2. nu. 27.
fol. 35.

Filia fratris non est in pri-
mo, sed in secundo gradu,
conf. 1. n. 24. f. 9.

H

Heres non solum in fo-
ro fori, sed etiam in
foro poli, tenetur testatoris
voluntatem adimplere,
conf. 1. n. 37. f. 17.

In administratione rerum
Ecclesiasticarū solus Epif-
copus admittitur, & ta-
men consensus Capituli in-
teruenire debes, conf. 4. nu.
13. f. 66.

In cōscientia haeres tenetur
relicta in minus sollempni
testamento adimplere, cōf.
1. n. 39. f. 18.

In connexis inclusio unius
est inclusio alterius, conf.
3. n. 37. f. 55.

In contrarijs inclusio unius
est exclusio alterius, conf.
3. n. 38. f. 55.

Idem est in dispositione testa-
toris, vel alio modo dispo-
nentis, conf. 2. nu. 37. f. 38.

In declaratione facienda ci-
tatio partis necessaria non
est, conf. 3. n. 36. f. 54.

In dispositione hominis filio-
rum appellatione nō com-
prehenduntur nepotes, cōf.
2. n. 42. f. 40.

In dubio praesumitur dispo-
nente disposuisse etiam
de illo, de quo nō dispo-
suis,

I N D E X.

- fuit, sed disposuisset si fuisset interrogatus, conf. 2. n. 18. f. 31.*
- In dubio presumitur parentes iustam habere causam contradicēdi in matrimonio contrahendo per filiā, conf. 4. n. 18. f. 67.*
- In fideicommissio particulari, seu maioratu, non solū comprehenduntur illi, qui in dispositione sūt expressi, sed etiam illi, quorum contemplatione fideicommissum perficitur, conf. 5. n. 5. f. 28.*
- In fideicommissis, & maioratu, in quo perpetuitas familia consideratur, si certa persona de familia nominatur, nominatio ipsa aliarum personarum exclusionem non inducit, sed prelationem tantum, conf. 2. n. 40. f. 39.*
- Impossibile, aut difficile non dicitur, quod est solitum à Principe concedi, conf. 1. n. 45. f. 20.*
- Imò sponsalia cōtracta cum iuramento dissolvere possunt, conf. 4. n. 25. f. 68.*
- In maioratu non curatur de gradu, nisi in linea, neque de sexu, nisi in gradu, neque de aetate, nisi in sexu, conf. 2. n. 38. f. 38.*
- In matrimonio contrahendo per pupillam nō datur exploratio volūtatis, sed erit expectādum cum eris nubilis aetatis, conf. 4. nu. 33. fol. 69.*
- Interpretatio intellectiva dicitur, inesse dispositioni, seu species inest generi, cōf. 3. n. 20. f. 51.*
- In Parisiensi Prouinciali Cōcilio fuit decretum, ut sub pena excommunicationis, nemo sine licentia parentum aliquam in uxorem ducat, quod Concilium est registratum inter Concilia generalia, cōf. 4. n. 27. f. 68.*
- Iuxta existentis causa parentes possunt impedire matrimonium cōtrahendum per filias, cōf. 4. n. 15. f. 67.*
- Ius tertio ex aliquo actu acquisitum sine pacto ipsius tertij ab eo auferri non potest, conf. 3. n. 5. f. 46.*

I N D E X.

Licet Iudex latam sententiam reuocare non possit, potest tamen ipsum declarare, *consf. 3. n. 13. f. 49.*

Licet quis post appellationem excommunicari non possit, tamen potest excommunicatus declarari, *consf. 3. n. 15. f. 49.*

Licet quis elapso termino novos articulos presentare non possit, potest tamen datos declarare, *consf. 3. n. 12. f. 48.*

Licet prima inuestitura mutari non possit, potest tamen declarari, *consf. 3. n. 28. f. 52.*

Licet maioratus sit inreuocabilis, tamen declaratio in eo admittitur, *consf. 3. n. 48. f. 60.*

Licet stipulatio stricti iuris sit, tamen per unum testem voluntas stipulatoris declarari potest, *consf. 3. n. 34. f. 54.*

Licet sub nomine filiorum comprehendantur filii, & filia, tamen donans factam donationem filiis, potest declarare intellexisse tantum

de masculis, & non de feminis, *consf. 3. n. 23. f. 51.*

Licet testis antequam deponat iurare teneatur, tamen quando suum dictum declarat aliud iuram, non requiritur, *consf. 3. n. 14. f. 49.*

Limitatur tamen si incertum sit, si tempore aduentus conditionis reperiantur filii, vel nepotes, quia tunc appellatione filiorum veniunt nepotes, *consf. 2. n. 43. f. 40.*

M

Magistratus sub vinculo excommunicationis non debent subditos compellere ad matrimonium contrahendum, *consf. 1. n. 4. f. 6.*

Maioratus non datur nepotibus existentibus filiis, *consf. 2. n. 11. f. 30.*

Maioratus diffinitur, *consf. 2. n. 12. f. 30.*

Maioratus constituitur, et agnatio, vel familia conseruetur, *consf. 2. n. 13. f. 30.*

Maioratus, constitutio recipit interpretationem à iure, & consuetudine, & ex natura rei, super qua constituitur, *consf. 2. n. 16. f. 31.*

Ma-

I N D I E X.

Maioratus natura est, ut primogenitus preferatur & masculi preferatur feminis, conf. 2. n. 17. f. 31.

Maioratus constitutus per masculis et feminis, etiam femina, quae est ultima in prima linea praefertur masculis alterius linea, conf. 2. n. 28. f. 35.

Maioratus inspecta dispositione iuris communis irreuocabilis est, conf. 3. n. 9. f. 47.

Maioratus dicitur irreuocabilis, quo ad hoc ne possit in totum tolli, vel in aliam familiam transferri, sed bene potest transferri de una persona ad aliam eiusdem familiae, quod ampliatur et si Regius assensus in primo peruenit, conf. 3. n. 49. f. 60.

Melior declaratio est illa, quae ex vicinis scripturis inducitur, conf. 3. num. 17. f. 50.

Matrimonia, & de iure civili, & de iure Canon. debent esse libera, conf. 4. n. 7. f. 66.

Matrimonia à metu penae debent esse libera, conf. 1. n. 2. f. 5.

Multa & in nouo testamento mutata sunt, quae in veteri constituta erant, conf. 1. n. 5. f. 22.

Multa adducuntur loca iuris canon. quae probant in matrimonio contrahendo per puellam consensum parentum requiri, conf. 4. n. 1. f. 66.

Multa sunt leges municipales, quae disponunt non licere liberis contra parentum voluntatem matrimonium contrahere, conf. 4. n. 17. f. 67.

Multa facta tenent, quae tamen fieri prohibentur, conf. 4. n. 22. f. 68.

Naturalis obligatio in conscientia obligat, conf. 1. n. 41. f. 18.

Non debet dari occasio, ut quis suos labores deplorat, conf. 1. n. 19. f. 11.

Non praesumitur parentis ma-

I N D E X

malum consilium capere
pro liberis, cons. 4. n. 19.
f. 67.

Non solum in foro fori, sed
etiam in foro poli, cons. 1.
n. 16. f. 10.

Nulla est melior glossa, quam
ipsemet disponens, cons. 2.
n. 21. f. 33.

Optima traditur distin-
ctio, an matrimonium
valeat contractum contra
voluntatem parentum, cons.
4. n. 21. f. 67.

Ordinem a constituyente in
primogenitura constitutum
interverti non licet, cons.
2. n. 33. f. 36.

Ostenditur ut non solum ha-
beat locum in declaratio-
ne expressa, verum etiam
in tacita, cons. 3. n. 27.
f. 56.

PActum appositum in ca-
pitulis matrimonialibus.
ut mortua filia dos fratri
dotanti restituatur, pactum
intelligitur si dotans sine
liberis deceaserit, cons. 2. n.
1. f. 26.

Parentes possunt impedire
matrimonia contrahenda
per liberos, cons. 4. n. 24.
f. 26.

Pater relinquendo liberis le-
gitimam, de alijs rebus ad
libitum disponere potest,
cons. 1. n. 31. f. 15.

Pena est privare aliquem be-
neficio redivitae acquisita, cons. 1.
n. 8. f. 6.

Per primogenituram aucto-
ritate Principis constituta
potest pater inferre praeju-
diciam filio in legitima,
cons. 1. n. 26. f. 13.

Per totam Italiam, et preser-
tim in Regno nostro per l.
municipalem disponitur
ut extantibus masculis fe-
mina non succedant, cons.
2. n. 14. f. 30.

Perfecta donationi nihil ad-
di, aut detrabi potest, cons.
3. n. 3. f. 45.

Potest Summus Pontifex di-
spensare, ut quis filiam fra-
tris in uxorem ducat, cons.
1. n. 13. f. 9.

Potest Princeps mutanda an-
tiquam investituram feo-
di, & in ea primogenituram
con-

I N D E X.

constituere, etiam in pra-
iudicium vocatorum, conf.
1. n. 25 f. 12.

Potest Episcopus mandare
Curatis, ut in suis Eccle-
sijs monteant Parochianos
ne liberi sine consensu pa-
rentum matrimonium cõ-
trahant, conf. 4. n. 26 f. 68

Potius quis praesumitur dili-
gere fratrem, quam filios
fratris, & affectio cadit in
filios fratris per fratres,
conf. 2. n. 6 f. 28.

Primogenitura, bono pub. est
introducenda, conf. 1. nu. 17.
fol. 10.

Principes, & alij magistratus
non possunt compellere
subditos ad matrimonium
contrahendum, sed bene
possunt iuste impedire, &
explicatur dec. S. Conc.
Trid. in fess. sup. alleg.
cap. 9. conf. 4. n. 32 f. 70.

Puella sequestrata ad instã-
tiam consanguineorum, si
deinde ipsi sint concordes,
puella matri debet restitui,
& iudex non potest suas
interponere partes, et decis.
S. Conf. Neap. adducitur,

conf. 4. num. 34 f. 70.

Pupilla sine matris arbitrio
nuptia contrahere non po-
test, conf. 4. n. 4 f. 65.

Pupilla non habet animi iu-
dicium, sed quidquid vi-
det ignorat, conf. 4. nu. 36.
fol. 71.

Quando verba dirigũ-
tur ad rem fideicom-
missum inducitur, et
non pena apponitur, conf.
1. n. 32 f. 144.

Quando plures in maioratu,
vel fideicommissio sunt vo-
cati, puta familia, agnatio,
dispositio intelligitur, ut
semper proximiores exsua-
dant remotiores, conf. 2. n.
18 f. 31.

Quando iure primogenitura
succeditur, tot sunt linea
quot sunt fratres, seu con-
sanguinei, & exempli cla-
re ponitur, conf. 2. nu. 26.
fol. 34.

Quae propostio non solum
habet locum inter descen-
dentes, sed etiam inter
transuersales, conf. 2. n. 41
f. 39.

Qui

I N D E X.

Qui declarat, nouum non dicit, sed implicitum dictum explicat, conf. 3. n. 16. f. 49.

Qui nullum habet interesse non potest instare, ut voluntas puella exploretur, conf. 4. n. 37. f. 70.

Quod in dispositione S. Conc. Trid. locum habet, conf. 4. n. 31. f. 69.

Quod ampliatur, & si modus in fauorem Ecclesie sit appositus, conf. 3. n. 41. f. 57.

Quod ampliatur, ut neque à Principe hoc fieri possit, conf. 2. n. 34. f. 36.

Quod ex facto Summi Pontificis dependet impossibile reputatur, conf. 1. nu. 6. f. 6.

R

Res donata mortuo donatario iure reuersionis ad donantem reuertitur, conf. 2. n. 31. f. 36.

Remittens se ad consilium sapientis, ea remittere videtur, quae in iure versantur, & tacite sub expressis continentur, conf. 2. nu. 19. f. 32.

S

Si non pupilla sine tutoris autoritate, conf. 4. n. 2. f. 65.

Si deficiat linea primogeniti, quia alij descendentes non reperiuntur si adhuc uiuus primus illius primae lineae ad ipsum reuertitur, donec vixerit, & ad secundam lineam non transit, conf. 2. n. 29. f. 36.

Si parentes non iuste contradicant in matrimonio contrahendo per liberos iudex suas interponit partes, conf. 4. n. 40. f. 67.

Si mater legitima turris puella ipsam filiam promisit in sponsam alicui tradere debet iudex eam in loco honesto ponere ad affectum, ut in etate perfecta eius voluntas exploretur, conf. 4. n. 42. f. 72.

Si res donata ad huc reperiatur penes donantem sine contrarietate conditio in fauorem tertij apposta, vel modus appositus renouari potest, conf. 3. nu. 43. f. 58.

Spe-

I N D E X.

*Species facti, conf. 1. num. 1.
f. 7.*

*Spe. iuri quis induci potest
ad matrimonium contra-
hendum, conf. 1. num. 32.
fol. 16.*

T

T*er. in l. perfecta do-
natio, C. de donatio-
nibus, que sub modo nō
vindicat sibi locum, quā-
do aliquid ex donatione
nō detrahitur, vel aditur,
sed quando aliquid decla-
ratur, conf. 3. n. 44. f. 58.*

*Tempus enim facit, ut ea,
qua pro salute Reipub. an-
tea constituta sunt, postea
mutato statu mutantur,
conf. 1. n. 50. f. 22.*

*Turpe, & iniustum idem sūt,
conf. 1. n. 11. f. 8.*

V

V*ariatio in prejudicium
tertij non permittitur,
conf. 2. n. 6. f. 46.*

*Veniēs in dispositione ex cau-
sa onerosa, preferitur illi,
qui venit ex causa lucra-
tivia, conf. 2. n. 24. f. 34.*

*Verba dubia instrumenti, per
Notarium declarari pos-
sunt, conf. 3. n. 35. f. 54.*

*Verbum dare hereditati, vel
quote ipsius apposita, fidei-
commissum importat quo-
niam verbum obliquū est,
conf. 3. n. 39. f. 56.*

*V usufructus relicto filio con-
templatione patris, ad pa-
trē revertitur mortuo fi-
lio, conf. 2. n. 30. f. 36.*

F I N I S.

605515